

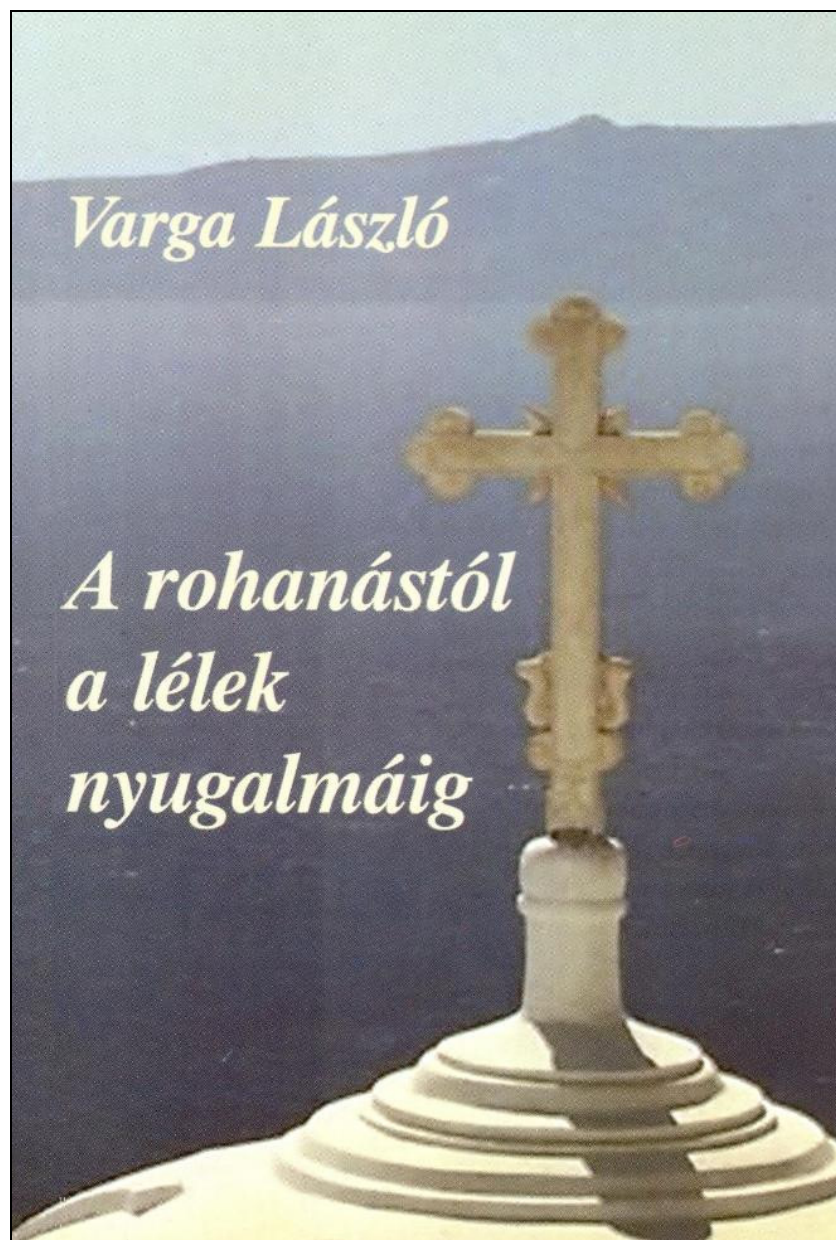
Varga László

A rohanástól a lélek nyugalmáig

Ima és imádkozók

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Varga László
A rohanástól a lélek nyugalmaig

Ima és imádkozók

Cassianus
Eckhart mester
Lisieux-i Szent Teréz
Teréz Anya

A könyv képei:
Krisztus és János (1310 körüli színes faszobor),
Walafried Schönle OSB testvér a beuroni Szent Márton-apátságából,
Hager Ritta Munkácsy-díjas textilművész *Szimbólumok Szent Margithoz* című vegyes felvetésű gobelinje,
Lisieux-i Kis Szent Teréz,
Teréz Anya.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv szöveghű elektronikus változata. A könyv 2002-ben jelent meg a „Szent Imre Öröksége” Ifjúsági és Szociális Alapítvány gondozásában az ISBN 963 204 996 9 azonosítóval, a Szent Imre Öröksége Kiskönyvtár második köteteként. Az elektronikus változat a könyv szerője, Varga László engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az szerző tulajdonában van.

A nyomtatott könyv beszerezhető és a „Szent Imre Öröksége” Ifjúsági és Szociális Alapítvánnyal kapcsolatos levelezési cím a következő:

Szent Imre Öröksége
Ifjúsági és Szociális Alapítvány
7400 Kaposvár
Dr. Kovács S. Gy. u. 2.
Tel/Fax: 06-82-512-394
E-mail: szimalap@axelero.hu

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Ajánlás	4
Bevezető.....	5
1. Hogyan imádkozott Jézus?	6
2. A nyolc bűnforrástól a lélek nyugalmáig (<i>Johannes Cassianus</i>).....	13
3. Az ima és a munka egysége. „A lelki jó érzéstől a lelki érettségig” (<i>Eckhart mester</i>)	20
4. A kis út, út mindenkinek (<i>Lisieux-i Szent Teréz</i>)	27
5. Calcutta a szívünkben van (<i>Teréz Anya</i>).....	34

Ajánlás

Varga László atyának, kedves barátomnak *A főparancs* című lelki gyakorlatos könyve folytatását olvasva elemi erővel mozog bennem a tíz szűzről szóló minap olvasott evangéliumi rész. A balgák egyet tehettek volna. Nem mennek sehova, hanem vállalják mulasztásukat a vőlegény, Jézus előtt. Talán nem volt ez korábban sem másképp, de a ma Egyházának különösen fontos kérdése – amikor úgy tűnik, lámpásaink kialvóban vannak –, menjünk-e mindenféle árusokhoz, fényt és meleget adó olaj után keresgéljni, vagy maradjunk ott Krisztus mellett – vállalva, hogy kiderül szegénységünk, balgaságunk. Hiszen ez az egyetlen lehetőségünk, hogy magától a vőlegénytől kapjunk olajat, attól, aki szeret minket, aki betakarja sebeinket, s aki azt akarja, hogy mindnyájan együtt világítsunk azon az úton, amelyen Ő közeledik az emberiség felé. László atya válasza erre a kérdésre egyértelmű. Azért olyan felszabadító őt hallgatni, és olvasni írásait, mert nem mozdul el Krisztus mellől, aki az igazi vőlegény. Szegényen és balgán, üres méccsessel áll Krisztus mellett. Nem akar másnak látszani, mint ami. Így lesz az a fény, melyet ránk áraszt, Krisztus olajának fénye.

Akik élőlőszóban hallgathatták László atya elmékedéseit, bizonyára nagy örömmel veszik kezükbe ezt a könyvet, de számunkra is, akik olvasói vagyunk sorainak, nagy élmény az élőlőszó frissessége, mely könyvének minden lapjáról átsugárzik. Ez a frissesség nemcsak a beszélt nyelv elevenségéből, hanem a megélt hit erejéből is fakad.

Egyszer egy beszélgetés részese lehettem, ahol egy bencés apát – a korai szerzetesség avatott kutatója – azt vetette fel: milyen érdekes, hogy az Egyház története során mindig egymás mellett élt az igaz hit spekulatív keresése és megfogalmazása, valamint az imádkozó ember hitének tisztasága. S bár az imádság emberei gyakran nem olvastak dogmatikus teológiát, mégis ugyanaz a hit él és adódik tovább általuk is. Ezek a biztos hitérzékkel megáldott imádkozók jutottak eszembe László atya könyvét olvasva. Újra átéltem, milyen pontosan fordítja le régi és modern szentek meggyőződését mai hallgatójának nyelvére, biztosan választva meg minden kereszteződésben – ahol eltévedhetne – a helyes irányt. Az a mód, ahogyan Cassianus vagy éppen Kis Szent Teréz nyomán haladva egy sebész precizitásával tárja fel legbensőbb életünk törekenységét, fájdalmas titkait, miközben egyetlen pillanatra sem marad kívülálló szemlélője annak, amit lát, újra és újra arra készítet bennünket, hogy nézzünk szembe életünk igazi valóságával, azzal a szeretettel és reménnyel, melyet maga Isten helyezett el bennünk.

László atya lelki gyakorlatos könyve a leglényegesebbre irányítja figyelmünket, arra, amiből ő is mindennap táplálkozik – az imádságra. Bátorságot önt belénk, hogy üres kézzel merjünk odaállni Jézus elé. Megtanít arra, hogy mindent várjunk Jézustól, mindent, azaz végtelenül többet, mint amit el tudunk képzelni. Mert Isten Jézusban önmagát adja nekünk végtelen szeretettel, s ez a belénk költözött isteni szeretet árad környezetünkre. Elég csak egy pillantást vetnünk Eckhart mesterre vagy Teréz Anyára, de akár László atya életére is, hogy lássuk, az imádkozó ember élete nagyon is tevékeny élet. Tevékeny, de nem *rohanó* élet, mert a szeretetet, mely másokra árad, nem önmagából meríti, hanem Istentől kapja, s ezért sokszor nem is tud róla, mi minden történik általa.

Köszönjük László atyának, hogy könyvében és életével nekünk adja azt az öt kenyeret és két halat – ami ráadásul még csak nem is az övé –, s engedi, hogy Jézus megáldja és végtelenül megsokszorozza őket.

Szeretettel ajánlom mindenkinek László atya könyvét, aki nagy mesterek nyomán az imádság „kis útját” akarja járni Jézussal.

2002. november 11-én, Szent Márton ünnepén.

Nádai Fidé
bencés

Bevezető

1983 óta tart lelki gyakorlatokat Michael Marsch domonkos atya Magyarországon. Az évenként visszatérő találkozások átalakították szemléletmódomat, lelkeségemet, önmagammal és Egyházzal való kapcsolatomat. Szerettem volna közkinccsé tenni az ott kapott ajándékokat. A tőle hallottakból jegyzetek, vázlatok és lelki gyakorlatok születtek. Ez a könyv a kaposvári Szent Imre-templomban 2000. augusztus 3–4–5-én elhangzott lelki gyakorlat elmélkedéseinek írásba öntött változata.

Köszönet Michael Marsch atyának, aki mindehhez hozzájárult, valamint azoknak, akik munkájukkal, szaktudásukkal és adományaikkal lehetővé tették a Szent Imre Öröksége kiskönyvtár második kötetének megjelentetését.

2002. november 5-én, Szent Imre Ünnepe.

A szerző

1. Hogyan imádkozott Jézus?

„Te bennem, én benned.”

Áldalak téged, Atyám, hogy elküldted a Szentlelket, áldalak téged, Atyám, ezért a lelkiyakorlatért, áldalak minden ajándékért, amit kiosztasz közöttünk. Jöjj, Szentlélek, töltsd el szívünket az Igazsággal, Jézus Krisztussal! Ámen.

* * *

Nagyon sok szomorú, szétesett, zátonyra futott keresztény élet van. Ennek egyik oka, hogy nem imádkozunk. Állandóan kifogást keresünk az ima ellen. Olyan korban élünk,

amikor mindent a hasznosság oldaláról közelítünk meg. Nincs időnk másra, csak azzal foglalkozunk, ami hasznos. Nagyon gyorsan tudjuk bizonyítani önmagunknak, hogy az ima tulajdonképpen nem is hasznos. Elvesztegetett időnek tartjuk.

Az első, amit abbahagyunk, az nem a szeretet, nem az erények gyakorlása. Azokat még próbálgatjuk, mert tudjuk pontosan, hogy mennyire fontosak. Az első, amit abbahagyunk vagy megrövidítünk, az az ima.

Mindezek mélyén kicsinyhitűségünk rejtőzik. Fölmentést keresünk. Ezek között az első: „Annyi feladatom van, hogy nekem erre nincs időm.” A következő kifogás: „Bár akarok imádkozni, időt is szánok rá, de mindig közbejön valami.” Amikor nekiállok imádkozni, mindjárt eszembe jut, hogy mit kellett volna megcsinálnom, mi az, amit (például otthon) el kellett volna végeznem. „Abba kell hagynom az imát, mert ezt sürgősen meg kell csinálnom.”

Mindig közbejön valami: az ötleteink, a félelmeink, a programjaink. Ilyenkor az első, amit megrövidítünk vagy átteszünk máskorra, az az imaidő.

A másik kifogás: nem tudjuk, hogy mit imádkozunk. Gyerekkori imáink, amelyeket tanultunk, már nem igazán illenek hozzánk. Az imakönyveink stílusa is gyakran idegen. Például azok az imák, amelyeket hercegek, püspökök, érsekek fogalmaztak meg a 15., a 16. vagy a 17. században. „Hogyan imádkozzam én ezt el?” „Miért mondjam el azokat az imákat, amelyeket a szentek írtak le?”

Problémánk, hogy előre megfogalmazott imát mondjunk vagy szívből jövőt. Van, aki ellenzi a spontán imát, mert felszínesnek tartja, más a kötött, az előre leírt imát veti el. Az eredmény mindig ugyanaz: nem imádkozunk, vagy csak nagyon keveset, mert nem tudjuk eldönteni, melyiket részesítjük előnyben.

Újabb kifogás: „Nincs erőm imádkozni.” Vagy egyszerűen azt mondom: „Én nem tudok.” Nagyon gyakran mentjük fel magunkat azzal is, hogy „a többiek sokkal jobban tudnak imádkozni, mint én”. Azért nem imádkozunk a közösségben, mert összehasonlítjuk magunkat a másikkal. Azt mondjuk, hogy „ő csodálatos imádkozó. Én nem tudok megszólalni, gombóc van a torkomban.” Ezért aztán nem is imádkozunk.

Abbahagyjuk az imát akkor is, amikor úgy tűnik, hogy „Isten nagyon távol van a hétköznapjainktól. Vasárnap, a misén még úgy-ahogy találkozhatunk vele – bár nem mindig van megtapasztalásunk –, de Isten a hétköznapjainktól nagyon távol van.” Azokhoz szinte semmi köze. „Nincs köze a pénztárcámhoz, az üzleti kapcsolataimhoz, a munkámhoz, a vállalkozásomhoz, nincs köze a mosógépemhez. Isten távol van. Akkor hogyan imádkozzak?” „Nem vagyok szerzetes, nem tettem fogadalmat arra, hogy naponta három órát imádkozzak. Inkább nem is imádkozom, vagy csak nagyon keveset.”

Az eredmény: szép lassan leszoktunk arról, hogy imádkozunk. Fáradozunk, dolgozunk, és senki nem köszöni meg. Reggeltől estig minden egyhangú. Belefásulunk abba, amit teszünk. Úgy tűnik, az Isten sem hálás, pedig szorgalmas, rendes, jó keresztények akarunk lenni. Ezer gond, csalódások, sikertelenségek, félreértések, a megértés hiánya, a barátságtalan idő, a fáradtság, a betegség... Mind-mind kibúvó, hogy miért nem kell nekünk imádkozni, vagy miért kell csak nagyon keveset, röpigimákat, fohászokat mondanunk.

Annyira el vagyunk foglalva, hogy értelmetlennek tűnik választ keresni még arra is, hogy „egyáltalán miért imádkozunk?” Hiszen ennek nincs látszata. Ha elmosogattam, ha kitakarítottam a szobámat, vagy válaszoltam a hivatalos levelekre, annak mindjárt van látszata. De annak, hogy imádkoztam 5 percet, 10 percet, fél órát, annak semmi látszata nincsen. Vagyis nincs értelme imádkozni.

Annak, hogy nem imádkozunk, nagyon sokszor az Istennel szembeni csalódottságunk az oka. Azt képzeljük, hogy Istennek meg kell valósítania mindazt, amit mi fontosnak tartunk, amit kérünk tőle. Ha nem, akkor vitatkozunk, panaszkodunk, és abbahagyjuk az imát, mert nem tetszik az Isten stílusa.

Az imáról néhány fontos szempontot mindenkinek tudnia kell.

Az első: az imában mindenki kezdő, a szentek is. Hiába imádkozik már 10-20-30 éve. Aki igazán imádkozik, az tudja, mennyire kezdő, hogy mennyire nem tud jól imádkozni.

A második: senki sem tud a másikinál jobban imádkozni. Isten nem állított fel imamércét: „Vannak a jól imádkozók, meg a gyengébbek.” Ezért nem kell besorolnod magadat, hogy te melyik vagy. Senki sem tud a másikinál jobban imádkozni! Isten előtt minden ima kedves. Ő nem úgy mér, mint mi.

A harmadik: Isten mindenkinek a szívébe helyezte az ima utáni vágyat. Mindegyikünk egyedi és különös imádkozó. Ő mindannyiunkat meghívott arra, hogy válaszoljunk a szeretetére. Az imánk ezért válasz az Isten szeretetére, Isten hívására, Isten szavára, Isten igéjére.

Kibúvóinkat, érveinket, öngazolásunkat Isten átlépte azzal, hogy a szívünkbe helyezte a Szentléleket. A Szentlélek pedig mindegyikünk szívében vágyat ébreszt az ima után. Mindegyikünkben ő imádkozik. Ő vezet minket akkor is, ha nem tudunk imádkozni, ha értelmetlennek tűnik az ima, vagy azt gondoljuk: „Na, most már tudok imádkozni.” Mindig a Szentlélek vezet bennünket.

Ezért a negyedik szempont, hogy az ima soha nem a mi teljesítményünk, nem emberi bravúr. Szent Pál őszinte, és bevallja ezt a tehetetlenséget, pedig nagyon jól tudott imádkozni. Kívülről tudta a zsolnárokat, ismerte a Szentírás imádságait, és a saját szavaival is tudott imádkozni. Betöltötte a Szentlélek, mégis azt írja: „*Gyöngeségünkben segítségünkre van a Lélek is, mert nem tudjuk, hogyan imádkozzunk helyesen. A Lélek azonban maga könyörög helyettünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal. Aki vizsgálja a szíveket, tudja, hogy mit kíván a Lélek, mert Isten tetszése szerint jár közben a szentekért.*” (Róm 8,26–27) Az ima tehát a Szentlélek munkája bennünk. Engedjük meg, hogy Isten megérintsen a Szentlélek által minket, mert a Szentlélek ismeri a mennyei Atya tervét életünkre vonatkozóan.

Az ötödik megjegyzés: Isten a hétköznapi élet eseményei és szükségletei által tanít minket imádkozni, azon keresztül, ami történik velünk.

A hatodik szempont, amit jó tudni: az ima annyira hozzánk tartozik, mint a lélegzetvétel vagy a szívdobogás. Ezeket se mi végezzük, hanem történnek velünk. A Szentlélek akkor is imádkozik, amikor én nem sóhajtozom, nem fogalmazom meg az imámat. Ott van bennem a Lélek, és imádkozik. Fontos, hogy bekapcsolódjak, fontos, hogy megengedjem, hogy általam is imádkozzon, de akkor is végzi, akkor is működik, amikor ez nem tudatosul bennem. Úgy, mint a lélegzetvétel, mint a szívdobogás.

A hetedik szempont: az imát csak az imádkozás által lehet megtanulni. Senki nem fogja megtanulni, ha nem kezdi el. Ahogy a gyermek járni tanul, lépésről lépésre.

Nem kell állandóan emlékeztetni az Atyát, ő tudja, hogy mi jó nekünk. „*Még mielőtt kérétek, a mennyei Atya tudja, hogy mire van szükségetek.*” (Mt 6,8) Ennek ellenére azt mondja Jézus, hogy „*kérjétek!*”, mert ezzel kifejezitek a legfontosabbat: a bizalmat. Amikor kérek, „bízok Istenben, tőle várok segítséget, tőle várok ajándékot”.

Ugyanakkor a Szentlélek arra is indít minket, hogy bekapcsolódjunk Isten tervébe. Ne csak a saját ötleteinket mondogassuk: „Legyen úgy, ahogy én akarom, a te dicsőségedre, Istenem!”, hanem próbáljuk meg megérteni Isten ránk vonatkozó tervét. A Szentlélek ebben is hatékonyan segít. Tanít napról napra, hogy megértsük az ő jelenlétét, hogy befogadjuk, és örüljünk neki.

Jézus megígérte, hogy velünk marad a Szentlélek által. Ő itt és most bennünk és velünk imádkozik az Atyához.

Néhány szentírási helyen keresztül szeretném megvilágítani, hogyan imádkozott Jézus. Amikor a tanítványai odamentek hozzá, hogy tanítsa őket imádkozni, akkor elmondta nekik a Miatyánkot. Ez az egyik leggyönyörűbb, leghatékonyabb ima. De hogyan imádkozott ő?

Hogyan imádkozott Jézus az Atyához? Milyen kapcsolat volt Jézus és az Atya között? Jézus a Szentlélek által benned él, és általa az Atyával kell párbeszédet folytatnod. Ő nem

váltott stílust, nem akar másfajta imát kitalálni. Ahogyan Ő imádkozott annak idején az Atyához, ugyanúgy akar benned is imádkozni itt és most.

Jézus imáinak a lényege:

GYERMEKI BIZALOM AZ ATYA FELÉ.

TELJES ÖNÁTADÁS AZ ATYÁNAK.

TELJES MEGDICSŐÍTÉSE AZ ATYÁNAK.

Jézus életében mindig az Atya a fontos. Akiket a Szentlélek meghív imádkozni, akik meghallják ezt a hívást az imára, akik megtanulnak Jézustól imádkozni, azok eljutnak az Atyáig. A Miatyánk is így kezdődik. Először az Atyát szólítja meg.

Jézus Máriától tanult imádkozni, akinek az imádsága beleágyazódott a zsinagógai, a zsidó liturgikus gyakorlatba. Jézus leggyakoribb imái a zsoltárok voltak. Nem csak azok, amelyeket a Szentírásunkban találunk. Ezekon kívül is sok zsoltár volt a zsidó hagyományban, amelyek a századok, évezredek alatt csiszolódtak ennek a népnek a hitében, amelyeket Jézus is imádkozott. De most azokat a részeket vesszük, ahol Jézus elkezd imádkozni.

Az első ilyen szentírási hely Máté, illetve Lukács evangéliumában olvasható. Jézus elküldi a 72 tanítványt, és azt mondja nekik: „*Menjetek és hirdessétek: Közel van a mennyek országa. Gyógyítsatok betegeket, támasszatok föl halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket.*” (Mt 10,8) A tanítványok elmennek, és nagy lelkesen jönnek vissza. Elmondják, hogy „*a te nevedre még az ördögök is engedelmeskedtek nekünk*”. (Lk 10,18a) Ekkor Jézus azt mondja nekik: „*Láttam a Sátánt: mint villám bukott le az égből... Mégse annak örüljétek, hogy a gonosz lelkek engedelmeskednek nektek, hanem annak, hogy nevetek föl van jegyezve a mennyben.*” (Lk 10,18b. 20)

Utána ezt a történetet Lukács így folytatja: „*Abban az órában Jézus fölujjongott a Szentlélekben és így szólt: »Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak elől, és a kicsdedeknek jelentetted ki. Igen Atyám, így tetszett neked. Mindent átadott nekem Atyám: senki más nem ismeri a Fiút, csak az Atya, és az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú ki akarja jelenteni.«*” (Lk 10,21–22) Ebben az imában a Szentlélek az Atya szeretetének a megnyilvánulása. Őbenne ujjong fel Jézus, az ő erejével űzik ki a tanítványok az ördögöket, és támasztják fel a halottakat, és az Atya őáltala nyilatkoztatja ki Jézust azoknak a kicsinyeknek, akik rászorulnak szeretetére.

Az Atya Isten országának titkát, magát Jézust nyilatkoztatja ki a kicsinyeknek. „*Az Atya mindent átadott nekem*” – mondja Jézus az imájában. A Szentlélek az, aki által az Atya és Jézus kölcsönös szeretetüket kinyilvánítják. Az Atya mindent átadott a Fiúnak, a Fiú mindent visszaadott az Atyának, és ez gyermeki bizalomban történt a Szentlélek által.

Ez az első ima, amit az evangéliumok följegyeznek Jézusról. A mindent odaadás imája, a GYERMEKI BIZALOM IMÁJA. Jézus teljesen ráhagyatkozik az Atyára. Ez a bizalom egészen a haláláig megvan. A kereszten is ezt imádkozza: „*Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.*” (Lk 23,46)

Mi is a kicsinyek közé tartozunk. Azok közé, akiknek az Atya kinyilatkoztatta országának titkát: Jézust. Ezt nem érdemeltük ki, ezt ingyen kaptuk a hit és a keresztség által. A Szentlélek által mi is ugyanolyan bensőséges kapcsolatban lehetünk az Atyával, amilyen bensőséges kapcsolatban van Jézus az Atyával: fölujjong a Szentlélekben, az Atyát szólítja meg gyermeki bizalommal, és az Atyát nyilatkoztatja ki. Amikor elkezdünk imádkozni, akkor a Szentlélek minket is ebbe a gyermeki bizalomba visz.

A másik ima hasonló ehhez. Jézus odaér Lázár sírjához. „*Égre emelte tekintetét, és így imádkozott: »Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Én ugyan tudom, hogy mindenkor meghallgatsz, csak a körülálló népért mondom, hogy higgyék: Te küldöttél engem.«*” (Jn 11,41–42) Jézus köszönetet mond azért, ami majd történni fog. Nem később köszöni meg, hogy Lázár föltámadt, hanem már előre hálát ad azért, hogy föl fog támadni.

A Szentlélek jelenléte abból ismerhető fel, ahogyan Jézus a sírhoz közelít. Könnyekre fakad. A körülötte állók kommentálják, hogy miért sír. „*Nézzétek, mennyire szerette őt!*” – olvassuk a Szentírásban. (Jn 11,36) A bibliakutatók azonban azt állítják, hogy itt nemcsak a fájdalom könnyei hullanak, hanem az öröm könnyei is. A Lázár feltámasztása fölötti öröm könnyei. Öröm afölött, hogy az Atya megdicsőíti a nevét, öröm afölött, hogy hinni fognak az Atyának. Még mielőtt föltámadt volna Lázár, Jézus a Szentlélek által már előre megköszöni az Atyának mindazt, ami történni fog, hogy higgyék: az Atya küldte őt. Ezáltal az Atya fog megdicsőülni.

Ez a TELJES ÖNÁTADÁS IMÁJA. Még nem támadt fel Lázár, de Jézus már átadja mindenét az Atyának, és tudja, hogy az Atya meg fogja hallgatni, tudja, hogy az Atya föl fogja támasztani Lázárt. Ez a teljes önátadás megszünteti a halál hatalmát Lázár fölött. Mindez Jézus föltámasztásának is az előképe. Jézus föl akarja támasztani a körülötte állókban a hitet, hogy az Atya az élet Ura, hogy az Atyának minden fölött van hatalma.

A harmadik hely, ahol Jézus imáját megismerhetjük, a főpapi ima (Jn 17. fejezet). Hogyan imádkozik itt Jézus? A főpapi ima az eukharisztia, az oltáriszentség alapítása után következik. Az egész üdvtörténet teljességét tartalmazza a teremtéstől egészen a megváltásig.

Ezzel kezdi: „*Atyám, elérkezett az óra.*” (Jn 17,1) Elérkezett a megtestesülés gyümölcse, az idők teljessége, az új teremtés, elérkezett az örök élet. Mi ez az örök élet? „*Az örök élet az, hogy ismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldtél, Jézus Krisztust.*” (Jn 17,3) Ezért imádkozik. Itt is az Atya a középpont, akit meg akar ismertetni. Megismerni őt nemcsak azt jelenti, hogy hitben igaznak tartjuk és elfogadjuk őt, hanem azt is, hogy átadjuk magunkat az Atyának. „*Senki más nem ismeri a Fiút, csak az Atya.*” (Mt 11,27) Itt az ismerni vagy megismerni azt jelenti, hogy senki más nem adta így át magát az Atyának, mint a Fiú, és fordítva is. Akiben a Fiú benne van a Szentlélek által, az ugyanezt az önátadást és gyermeki bizalmat élheti az imájában és a hétköznapijaiban.

Jézus imádsága a kereszten folytatódik. Ezek az utolsó imái, amelyek az evangélium teljes összefoglalását jelentik, az ő mély kötődését az Atyához, és annak az örömhírnék a kinyilvánítását, hogy az emberek hihetnek az Atya szeretetében. Ez a szeretet határtalan, s Jézus ezt éppen a kereszten mutatja meg. Halála ennek a végtelen szeretetnek a jele. Az Atya kereszten való megdicsőítésében megmutatkozik Jézus alázata és az az újdonság, amit az ellenségszeretet és a megbocsátás jelent. A kereszten Jézus az ellenségeiért imádkozik: „*Atyám, bocsáss meg nekik.*” (Lk 23,34) A megbocsátást is kimondja imában: „*Még ma velem leszel a paradicsomban.*” (Lk 23,43) A latornak, a terroristának megbocsát, és megígéri neki, hogy üdvözülni fog ott vele az ő országában.

Haláltusájában a 22. zsoltárt imádkozza: „*Istenem, Istenem, miért hagytál el engem.*” Nagyon sokan ezt úgy értelmezik, hogy Jézust még az Atya is elhagyta. Ez teljesen lehetetlen. Tudjuk, hogy amikor a Szentírás egy zsoltárverset idéz, mindig az egész zsoltárt idézi, csak nem írja le végig, mert a hallgatók pontosan ismerték azokat. Jézus a kereszten a halála előtt elimádkozta az esti dicséret zsoltárát. Ezt imádkozták pénteken délután 3 órakor a zsidók. Ez volt az ő vesperásuk. Jézus mielőtt meghal, a 22. zsoltárt végigimádkozza. Így kezdődik: „*Istenem, Istenem, miért hagytál el engem.*”

Ha elimádkozod ezt a zsoltárt, akkor látni fogod, hogy ez egy győzelmi ének. Ezt imádkozza Jézus a kereszten. Idézek ebből a zsoltárból: „*Ti, akik féltétek az Urat, dicsérjétek őt, Jákob minden utóda, magasztaljátok őt! Féltéte őt Izrael minden utóda, mert ő nem veti meg és nem nézi le a szegény nyomorúságát, nem fordítja el tőle tekintetét, és meghallgatja, amikor hozzá kiált. Rólad szól dicséretem a nagy gyülekezetben; amit fogadtam, teljesítem azok előtt, akik félik őt. Jóllakásig esznek majd a szegények, akik keresik az Urat, dicsérik majd őt: »Éledjen fel szívük mindörökre!« Észbe kap és megtér az Úrhoz és leborul színe előtt a nemzetek valamennyi családja. Mert az Úré a királyi hatalom, és ő uralkodik a nemzeteken.*”(Zsolt 22,24–28)

Milyen ereje van mindennek, amikor a kereszten hangzik el! Ez az ima, AZ ATYA MEGDICSŐÍTÉSE, az önmagát teljesen átadó Fiúban. Ez a kiindulópontja annak a dicsőségnek, aminek soha nem lesz vége.

A kereszten imádkozza el Jézus a 30. zsoltárt is. „*Atyám! Kezedbe ajánlom lelkemet!*” (Lk 23,46. vö.: Zsolt 31,6) Ez is örömeinek. Itt is átadja magát az Atyának. Ebben a kiáltásban, hogy „*Atyám! Kezedbe ajánlom lelkemet!*”, benne van az emberiség minden fájdalma. Azoké, akiket a bűn és a halál rabszolgává tett. Benne van minden ima. Az Atya minden reménységet meghaladóan válaszol ezekre a feltámadás és az örök élet által, itt és most. Ez a válasza Istennek az imáinkra. „*Kérjétek és adnak nektek..., mennyivel inkább adja mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.*” (Lk 11,9.13) Mindent odaadott a Fiúban. Még mielőtt kérnél bármit, ő mindent odaadott neked. A feltámadást és az örök életet, az üdvösséget itt és most.

Az örök élet, az üdvösség itt nemcsak a halál utáni élet, hanem elsősorban az, amit Jézus a főpapi imában mond: „*Az örök élet az, hogy ismerjenek téged, egyedül igaz Isten, és akit küldtél, Jézus Krisztust.*” (Jn 17,3) Ez az üdvösség, ez az örök élet. Így válaszol Isten a mi kéréseinkre, a mi imádságainkra.

Jézus imádságát meghatározta a zsidó nép liturgiája, imádsága. Ez a leggyönyörűbben és legmélyebben a zsoltárokból fejeződik ki.

Hogyan imádkozta Jézus, és hogyan imádkozhatjuk vele együtt mi is a zsoltárokat? Ő nem cserélte le Dávid zsoltárait, nem írt újakat. Pedig Dávid csak előkép, Dávid csak király, Jézus pedig az Isten Fia. Mégis Dávid zsoltárait imádkozza. Ezek az imádságok több ezer éven át csiszolódtak. Az Istennel való mély kapcsolatnak a megnyilvánulásai. Talán ezért is hatékonyak ennyire mind a mai napig. Akik hittel és alázattal imádkozzák, új istentapasztalatot szerezhetnek a zsoltárokból. Nem egy szerzőnek a művei, hanem egy népnek, egy népcsoportnak, törzseknek a közös énekei.

A keresztyének számára nehézség, hogy Jézus, aki az ellenségszeretetet hirdette, hogyan imádkozhatta az átokzsoltárokat. (Mert a zsoltárokból nagyon sok helyen átok van.) Néhány gondolatban megpróbálok válaszolni erre a kérdésre.

Ma is nagyon sokszor prédikálnak az Egyházban az ószövetségi ítélő, büntető Istenről. Ez az istenkép emberekre vezethető vissza. Az egyházatyák azt tanítják, hogy az ellenség nagyon sokszor nem kívül van, hanem a szívünkben. Az ítélő, bosszúálló Isten a mi problémáink kivetítése. A vérszomjas Isten a bensőnkben van, és nem sok köze van Izrael Istenéhez.

Az átokzsoltárok pedig pont azt akarják, hogy megszabaduljunk ettől a vérszomjas istenképtől. Azt akarják, hogy ne ássuk bele magunkat ezekbe a gyilkos gondolatokba, amelyeket az ellenségünk iránt érzünk, hanem a zsoltárokat imádkozva mondjuk ki magunkból ezeket.

A zsoltárok nem érzélgősségből, nem kifinomult érzékenységből fakadnak, hanem abból az alapmeggyőződésből, hogy Istennek mindent ki lehet és ki kell mondani. Ezért mondják ki az átkot is. De nem átkozódnak, hanem csak rosszat kívánnak ellenségeiknek az imában, és pontosan ez által gyógyulnak attól a vérszomjas istenképtől, amit a szívükben hordoznak.

A zsoltárokból akkor is az Isten melletti szenvedélyes kitartásról imádkoznak, amikor körülöttük minden Isten ellen szól. A zsoltárokból nagyon mély szenvedély izzik Isten iránt. Az ellenség pedig sokszor nem kívül van, hanem bennünk. Az erőszakban való személyes részvételünk miatt.

Ezek a zsoltárok arra tanítanak, hogy nem kell magunkra venni a büntudatot, hanem át kell adni mindent Istennek. Gyógyító hatásuk van. Nem ellenségeskedésre tanítanak, hanem arra szólítanak fel, hogy győzzük le mindezt, és a szeretetet éljük. Az átokzsoltárok megóvják az áldozatokat attól, hogy az erőszakkal szemben megbénultan álljanak. Őszintén fölfedik, hogy az emberi kapcsolatokban ott van az erőszak. A keresztyén ember szívében is ott van a

gyűlölet, a harag és az erőszak, amit nem elfojtani kell, hanem imában elmondani Istennek. Annak, akinek mindent ki lehet mondani. Nem a zsoltárok a borzasztóak, hanem az emberek közötti erőszak és gyűlölet. Ezt ki kell tudni mondani Istennek.

A zsoltárok jelen voltak a mindennapokban. A zsoltárok imádkozása válasz volt Isten megtapasztalására bárhol: csatában, betegágyon, a mezőn, a városban, a sátorban, a templomban, a bíróságon, szántás közben. Végig arról szólnak, hogy találkoztam az Istennel. Ezt imádkozzák ki. A zsidó ember számára Isten az, aki felfedi, ajándékozza magát, és ő az, aki rejtőzik is, aki visszahúzódik. Ez Jézusra és a tanítványaira is vonatkozik. Ők is a zsoltárokat imádkozták.

A zsoltárokat az Egyházban kétféle módon vonatkoztathatjuk Jézusra. Egyrészt hozzá való imádságok, másrészt vele együtt való imádságok az Atyához. Mindaz, aki a zsoltárok dicsőítő énekét imádkozza, szemben áll azokkal a csoportokkal, személyekkel, akik magukat tekintik bálványoknak. Függetlenül attól, hogy ezek a csoportok üdvösséghez vezető szerepben vagy a démon szerepében járnak. Amikor a zsoltárokat imádkozzuk, akkor nagyon egyértelműen szemben állunk az ezoterikával, a sátánkultusszal, a médiumokkal és a szektákkal is.

Amikor a zsoltárokat imádkozzuk, akkor hozzájárulunk a népek egységéhez. Általuk megtaláljuk a szót az egyetlen Istennel, aki soha nem bosszúálló, mert egyszerűen Fiát adta értünk. A zsoltárokat imádkozva közelebb jutunk a keresztények egységéhez is, mert ezeket minden keresztény közösség imádkozza.

Imádkozni csak azáltal lehet megtanulni, ha imádkozunk. Nincs recept, nincs tankönyv, ami megtanít minket pontosan imádkozni. Bármikor, bárhol elkezdheted, csak nyitott szívvel tedd.

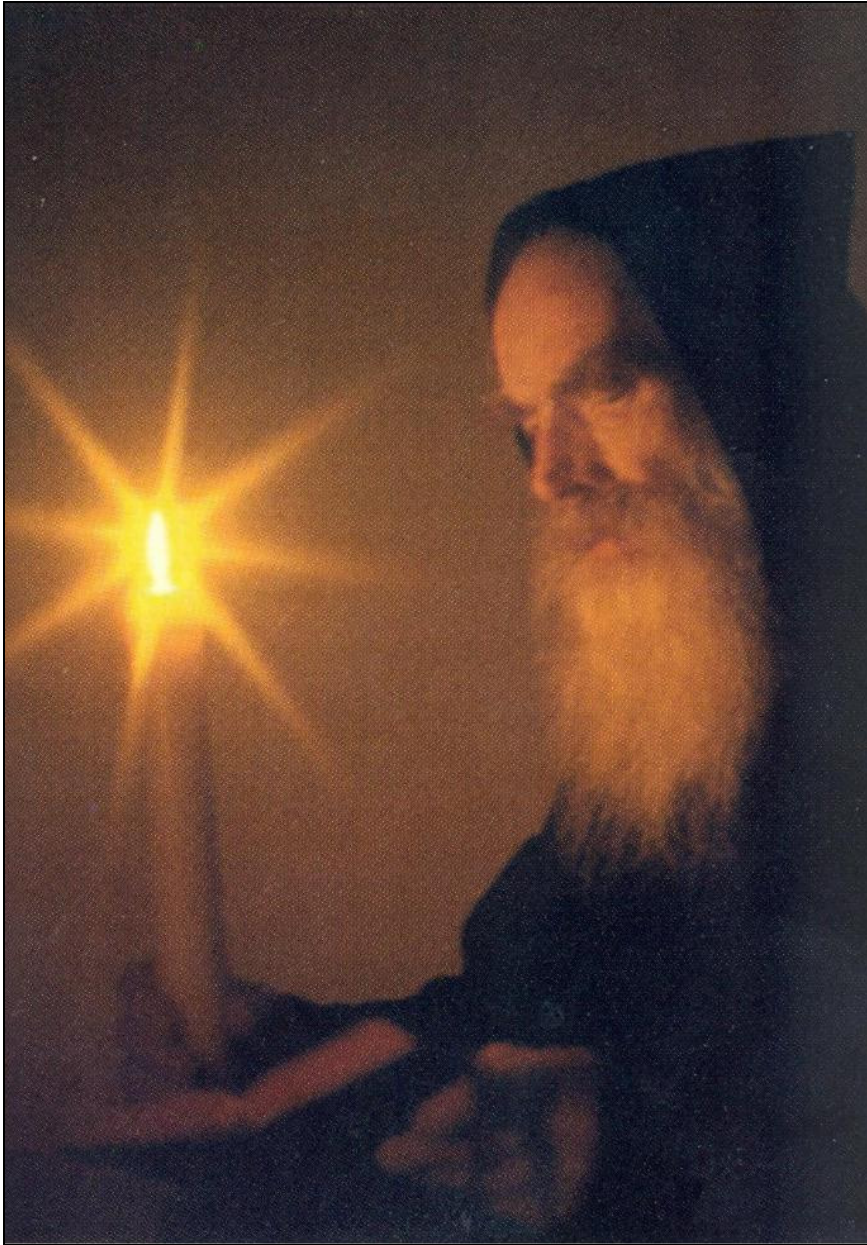
Az elmélkedés után most egy óra szentségimádás következik. A szentségimádás a lehető legegyszerűbb találkozás Jézus Krisztussal és az Atyával. Nem kell semmit csinálnod. Nem kell pótolnod az egész évi imalemaradásodat, nem kell szégyenkezned, hogy „jaj, elaludtam!”. Ha így lesz, nagyon jó pihenést kívánok Jézus Krisztus nevében. Ha a gondolataid ezerfelé szétmennek, akkor ne birkózz velük, hanem várd meg, amíg visszajönnek! Legyen annyi humorod, hogy nevedd magadon! Ne vedd annyira komolyan magadat, hogy idegeskedj azon, hogy lehetsz ilyen keresztény!

Az Atya teljesen ismeri a szívedet. Nem kell előtte jólfésültnek, nagyon fegyelmezett, nagyon jó kereszténynek látszanod. Pontosan ismeri a szívedet, a gondolataidat. Mivel hozzá tartozol, a gondolataid is hozzá tartoznak. Amikor visszatérel elkalandozásaidból, köszönd meg: „De jó, újra jelen vagyok, újra tudok figyelni!”, és örülj neki. Aztán, ha újra elkalandoztak a gondolataid, ne ess kétségbe, majd újra összeszedetté válsz.

Jézus a szentségimádásban kiteszi magát teljesen meztelenül, szegényen, egyszerűen, áttetszően eléd, s azt kéri, hogy te is tedd ki magadat eléje teljesen csendben. Ne teljesíts semmit, csak legyél jelen. Egyszerűen csak legyél jelen, mert ő az, Aki van, ő a Jelenlét. Nem probléma, ha egy óra szentségimádásból csak negyedórát tudsz figyelni. Ez Istennek egyáltalán nem zavaró. Ne feledd, Isten előtt szabad kimondanod a dühödöt, a haragodat is! Azt, aki vagy.

Engedd, hogy Isten rád nézzen, és nézd őt! Legyél jelen! Nem kell semmi technika, módszer, meditációs gyakorlat ehhez. Ő itt van, te itt vagy, minden rendben.

2. A nyolc bűnforrástól a lélek nyugalmáig (*Johannes Cassianus*)

Magány, csend, belső béke.

Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert kinyilatkoztattad szeretetedet Fiadban, Jézus Krisztusban, a Szentlélek által mindannyiunknak. Áldalak téged, Atyám, hogy tovább vezetsz minket az úton, aki maga Jézus Krisztus. Ámen.

* * *

Amikor Jézus az utolsó vacsorán értünk imádkozik, ezt mondja: „*Amint te, Atyám, bennem vagy és én tebenned, úgy legyenek egyek ők is mibennünk, és így elhiggye a világ,*

hogy te küldtél engem.” (Jn 17,21) A keresztény ima forrása: „*Te bennem, én benned.*” Ez a mély egység, ami az Atya és a Fiú között van, Jézus imájának is a forrása, eredete és kiteljesedése. Ebből az egységből fakad a gyermeki bizalom, ráhagyatkozás és teljes odaadottság, amiről már beszéltem.

„*Te bennem, én benned.*” Lehetséges-e ez számunkra? Amióta Jézus Krisztus valószínűleg ember lett, magára vette a mi emberi természetünket, szívünkbe árasztotta a Szentlelket, azóta ez a mély egység számunkra is valóság lett. Ebből fakad a bizalom, a ráhagyatkozás imája. Isten nem távoli, aki valahol nagyon messze van, és úgy tűnik, nem is hallja a kéréseinket, nem is törődik velünk, vagy csak nagyon ritkán, ünnepi alkalmakkor figyel ránk.

A távolságot, amiről az ember úgy gondolja, hogy létezik, Isten megszüntette. A Szentlélek által jelen van bennünk, és létünket az ő létével egyesítette. Ennek megtapasztalásához nem kell semmiféle misztikus élmény, semmiféle mély megrendültség, ehhez egyszerűen hit kell. Hinnünk kell mindazt, amit a kinyilatkoztatásban már megismertünk. Isten szívünkbe árasztotta szeretetének a Szentlelkét, elpecsételt minket. Őáltala olyan mély közösség van köztünk és a mennyei Atya között, ami a világ számára teljesen ismeretlen. Ezt az egységet Isten hozta létre.

Ha ebből ered az imádságod, akkor forradalmian megváltozik minden. Ha nem a tapasztalatból, a körülményekből indulsz ki (jól érzem-e magam vagy rosszul, milyen idő van, milyen az Egyház, milyen a világ, az emberek), hanem a hi-tedből és abból az ajándékból, amit kaptál, akkor meg fog változni az imaéleted. Át fog alakulni az imádságod.

Mondhatnám azt is, hogy imaéletünk titka az önazonosságunk újrafelfedezése. Korunk az emberi élet értelmét abban határozza meg, amit elért, amit fel tud mutatni, amit termelt, a sikereiben, az eredményeiben, abban, amit birtokol. Ezzel mélységesen megalázza, megfosztja méltóságától az embert, mert ha máskor nem, az öregségében mindegyikünk megtapasztalja a kudarcot, az eredménytelenséget, a terméketlenséget. Akkor úgy tűnik, hogy vége mindennek, értelmetlen az életünk.

Számunkra az önazonosság viszont nem az, amit elértünk, nem az, amit birtoklunk, nem a diplománk, nem a sikereink, nem az anyagi biztonságunk, nem a kapcsolataink, hanem az, amit ajándékba kaptunk. A Szentírás szerint: az Atya gyermeke, Isten képmása, a Szentlélek szentélye, megváltott és Jézus Testének a tagja vagyok. Akkor is, ha egészséges vagyok, akkor is ha beteg. Akkor is, ha viruló ifjúságban vagy pedig betegségben, öregségben kell élnem. A Szentlélek szentélye, az Atya gyermeke, Krisztus Testének vagyok a tagja. Ez az önazonosságom.

Ezt nem érdemelte ki senki, ez Isten ingyenes ajándéka számunkra. Mindannyian a Szentháromság templomai vagyunk. Ott él a szívünkben. Elszakíthatatlan, megszüntethetetlen mély egység van Isten és köztünk.

Ha ebből indulsz ki, amikor imádkozni akarsz, akkor másképp fogod megszólítani az Istent, másképpen fogod ünnepleni a jelenlétét, és megváltozik az önmagadról alkotott képed is. Visszanyerheted azt a gyönyörű méltóságot, amit Isten a teremtésben adott neked, azt a szépséget, ami utólérhetetlen, mert Isten képmása vagy. Visszakaphatod az igazi embervoltodat. Csak ezután következik mindaz, amit elértél, amit termelsz, a kapcsolataid, mindaz, amit biztonságként éltél meg.

Ha nem ebben éled meg az önazonosságodat, mindig elszorítja szívedet a félelem, a szorongás. Ennek következtében túlpörgeted magadat, hogy bizonyítsd, te tényleg vagy valaki, és szétesnek a kapcsolataid. Közben egyre inkább úgy fogod érezni, hogy magányos vagy és elveszett. A másik lehetőség, hogy teljes passzivitásba menekülsz, mert minden értelmetlennek tűnik. Nem érdemes élni, hiszen úgysem sikerül semmi.

Az imádságnak a titka: a hit, ami eleven kapcsolat a benned élő Szentháromsággal. Ezt nem kell létrehoznod, ezt megkaptad ajándékba. Semmit nem kell tenned érte, csak elfogadni.

Olyan ajándék, amit a halál sem vesz el tőled. Te akkor is Isten gyermeke maradsz, akkor is Krisztus Testének a tagja maradsz, ha meghaltál. Ez az egész életre és örök életre szóló ajándék. Ha ebből indulsz ki, akkor megérted az ima titkát.

Jézus ezt így fogalmazta meg főpapi imájában: „*Te bennem, én benned.*” Ugyanezt te is elmondhatod önmagadról, mert a Szentlélek által a Szentháromság állandóan jelen van a szívedben. „*Te bennem, én benned.*” Próbáld meg így az imát. Fogalmazd meg saját szavaiddal mindazt, amit mondani akarsz Jézusnak vagy az Atyának! Próbáld meg így elmondani a zsoltárokat! Minden megváltozik.

A gonosz elhitette az emberrel, hogy ez az egység nem létezik, hogy ezt ki kell érdemelni, ezért meg kell dolgoznod, jónak kell lenned. Mert csak a jók kapják meg. Annak ellenére, hogy Jézus Krisztus megtestesült, magára vette a mi emberi természetünket, meghalt és feltámadt, a Szentlélek által a szívében van, el tudta hitetni velünk, hogy Isten távol van, szeretete nem ajándék, hanem ki kell érdemelni. Ebből fakad sok-sok lázadásunk és a lélek nyugtalansága. Mert nem benne éljük meg önmagunkat, hanem az eredményeinkben.

Ebben az elmélkedésben a lélek nyugtalanságáról, az ebből fakadó hajszoltságról lesz szó. Arról, hogy Johannes Cassianus tanítása alapján hogyan lehet eljutni a belső békéig.

Johannes Cassianus a 4. században élt. Soha nem avatták szentté, bár a középkorban szentként tisztelték. 360 körül született a mai Franciaország területén. Sok időt töltött Betlehemben és az egyiptomi remeték között. Azok között, akik elhagyták a világot, és kimentek a pusztába, a sivatagba, hogy ott éljék meg az Istennel való mély kapcsolatukat. Tanítómestere Evagrius Ponticus volt. Amikor visszajött Európába, nem jegyzeteket írt arról, hogy miket hallott, hanem negyven év távlatából megfogalmazta az atyák tanítását, mindazt, amit tőlük tanult.

Érdekes, hogy amit a sivatagi atyák tudtak, azt a mai modern tudomány, a pszichológia újra felfedezi. Ők az Istennel való mély egységben tudtak ezekről, és tanították is mindezt.

Johannes Cassianus egyesíti a Keletet és a Nyugatot. Azt a bölcsességet és tudást, ami az atyák lelki életéből benne megfogalmazódott, egységbe foglalta és továbbadta. Tanítása korunkban is aktuális.

Simon Árkád bencés atya a hetvenes években, amikor még tilos volt ilyeneket kiadni, lefordította Cassianus műveit, azzal a hittel, hogy egyszer majd közkinccs lesz. A Bencés Kiadó jóvoltából két műve is kapható a könyvesboltokban. Az egyik: A kolostori élet berendezkedése. Ugyanis amikor Cassianus visszajött, akkor Marseille mellett alapított két kolostort, egy férfi- és egy női kolostort. A másik: Az egyiptomi szerzetesek tanítása.

Akinek van ideje, aki szeretne igazán olyan tanítást megismerni, ami hitből fakad, vagyis az Istennel, a Szentháromsággal való mély személyes kapcsolatból, annak gazdag lelki olvasmány lehet. Nemcsak szerzeteseknek szól, hanem nekünk is, akik a világban élünk. Nagy hatással volt kortársaira: Szent Ágostonra, később Szent Benedekre, a bencés regulára, Szent Domonkosra, Loyolai Szent Ignácra, és a későbbi századok Krisztus-követőire is.

Az egyiptomi szerzetesek tanítása című művében beszél a nyolc főbűnről és az ellenük való gyógszerről. Megdöbbenően józan, amit ezekről a főbűnökről, bűnforrásokról, terhekről vagy mai szóval kényszerekről ír Johannes Cassianus. Mi ez a nyolc teher? Mi ez a nyolc bűnforrás az életünkben?

- 1) Az evés és az ivás kényszere.
- 2) A szexkényszer és a test zabolátlansága.
- 3) A pénzsóvárság, az anyagi bírvágy.
- 4) A düh.
- 5) A rezignáció, a borúlátás, a depresszió.
- 6) Az akédia, a csömör, a közöny, a kedvetlenség, a lanyhaság.
- 7) Az érvényesülési vágy, a dicsvágy.
- 8) A gőg, a nagyképűség.

Ezeknek a kényszereknek Johannes Cassianus szerint az a célja, hogy az embert teljesen tönkretegyék. A zabolátlanság és a mértéktelenség által az Istenben való biztonságát teljesen az esetlegességbe, a bizonytalanba taszítják. Szerinte ezek ellenszere, ha az ima és erények gyakorlása által a szeretet teljességére jutunk.

Mindezt az egyházatyák, a sivatagi atyák, a szent írók, a szentek írásai Jézus példájára alapozzák. Jézusnál a munka és az ima, a tevékenység és az Atyával való mély kapcsolat egységben volt. Az Atyával való bensőséges kapcsolatából származott minden cselekedete. „Az én eledelem az, hogy annak akaratát tegyem, aki küldött engem, és hogy elvégezzem a művét.” (Jn 4,34) – mondja a tanítványainak. Mindent átbeszél a csendben, az Atyával kettesben töltött időben. Mit kell tennie, hogyan kell tennie, hogyan kell cselekednie. Ezt az egységet, az ima és az erények, az ima és a jó cselekedetek, az ima és a munka egységét viszi tovább az Egyház hagyománya mind a mai napig. Ennek a megbontásából fakadnak azok a bűnök, terhek, kényszerek, amelyeket felsoroltam.

Ezek közül a legfontosabb a hatodik. Johannes Cassianus akédiának, csömörnek, lanyhaságnak, közönynek, kedvetlenségnek nevezte. Szerinte ez hatással van az összes többi kényszerre, sőt valahol ebből forrásozik a többi, és kölcsönhatásban vannak egymással.

Ezt írja: „Ha az akédia démona egyszer a boldogtalan lélekben szállást nyer, akkor ellenérzése lesz a hely iránt, ami az ő szokásos élettere. Arra indítja, hogy a hozzá közel álló, vagy a távol élő embereket megvesse. Társaságukban úgy érzi, hogy képtelen lelki gyümölcsöket teremni. Szerinte terméketlen az a hely, ahol most él. A távollévőket dicséri, ezek itt lélektelenek, elviselhetetlenek, azok pedig igazi lelki kapcsolatban élnek. Sőt úgy érzi, hogy kockáztatja az üdvösségét, ha itt marad, vagy nem változtatja meg az élethelyzetét. Így, mint a köd a földre, úgy az ő lelkére is zavarodottság telepszik. Lelkileg nyugtalan lesz és kedvetlen. Nincs más gyógyszer, mint valakit gyorsan meglátogatni, minél messzebbre menni, vagy alvásba menekülni.”

Az atyák szerint ez a délnek a démona. Kiemelnék néhány szót ebből az idézetből: az ellenérzés, a megvetés, az összehasonlítás, hogy ezek itt és azok ott, a lelki nyugtalanság és a kedvetlenség. Mennyi válásnak, milyen sok család fölbomlásának ez az oka. Mennyi Egyházból való kilépésnél munkálkodik az akédia démona. Hányan menekülnek új közösségbe azzal a kényszerrel, hogy azok a jók, mert ők távol vannak.

Ez a szó, hogy új, szinte démoni erővel varázsolja el korunk gyermekeit. Amire ezt ráragasztják, ott dolgozni kezd az akédia. Eléri, hogy úgy érezze az ember: ez már idejétmúlt, ez a kocsi már rossz, ez a tv már kevés, nekem nagyobb kell, több kell, több kell, több kell... Állandó kényszer, ami rabságba visz.

A csömör, az akédia egyszerűen atónia, feszültségvesztés, ami által a lélek elveszíti önvédelmi képességét az öt megtámadó gondolatokkal szemben. Ebből adódik a csömör minden változata, az ürességérzés, az unalom, a szétszórtság, az utálat, az elégedetlenség, a szívtelenség és a szív félelme.

Összefoglalva: az akédia ellenérzés mindennel szemben, ami van, és menekülés mindabba, ami nincs. Szörnyű kényszer. Félelem önmagunktól és félelem a csendtől. Állandóan történni kell valaminek. Nem ez az oka annak, hogy nem merünk csendben imádkozni? Félünk, hogy szembesülünk azzal, mennyire üresek vagyunk, mennyi bennünk a szétszórtság, az utálat, a düh, a megvetés, az ellenérzés vagy a félelem.

Azt mondja Cassianus, hogy a szétszórtság és a nyugtalanság az akédiának, a csömörnek a leányai. Ha ezt el tudja érni a gonosz, akkor az ember a legfontosabbat veszíti el, az Isten jelenléte fölötti örömet. Elveszíti annak az örömét és biztonságát, hogy Isten bennem él, és én Istenben élek. Nem mer az ő jelenlétében maradni, hanem mindig valami újat, valami mást, valami változtatást fog keresni. Az Isten szeretete fölötti öröm helyett vágyakozni fog az után, ami nincs. Eltompul a lelkiek iránt, szükkeblű lesz, kisztíli. Folyton felhúzott állapotban él, elégedetlenkedik, és eljut a tudatos gonoszságig.

Mit ajánl gyógyszernek Cassianus? Kitartással és harccal kell kihordani a konfliktusokat. Nem szabad megszökni belőlük. Nem kell elhagyni az Egyházat, ha nem váltja valóra amit vártál tőle. Nem kell kétségbeesni, ha nem valósult meg az, amit önmagadról álmodtál, hogy te milyen jó keresztény apa, anya, szülő, munkaerő vagy egyháztág leszel. Nem szabad elmenekülni ebből a helyzetből, hanem „ki kell tartani az imában, a munkában, és türelemmel kell hordozni Jézus édes igáját!”

Ha megtűrjük magunkban az akédiát, akkor elveszítjük az Isten jelenléte fölötti örömet. Ha a gonosz szét tudja rombolni a „*te bennem, én benned*” egységét, és rávesz arra, hogy csak a tényeket lássuk, azt, amit tapasztalunk, akkor elveszítjük az örömet. Ez az első gyümölcs, amikor az akédia démona elkezd működni bennünk.

Hogyan kell küzdeni? Mi az első lépés ahhoz, hogy ki tudjunk tartani?

Fel kell ismerni a hibás beállítódásunkat. Amikor azt gondoljuk, hogy a többiek felelősek rossz sorsunkért vagy azért, hogy sokan elhagyják az Egyházat. Ez a közösség, amiben élünk, nem jó, ezért el kell menni egy olyanba, ahol történik valami.

Az a tévedésünk, hogy mindig mások a hibásak. Képtelenek vagyunk szembesülni önmagunkkal, megtérni és megváltozni.

Az akédia, a lelki csömör annyira elterjedt közöttünk, hogy ezt tartjuk a lélek normális állapotának. Föl se merül bennünk, hogy ez megváltozhat. Teljesen megszoktuk, hogy panaszkodunk, sóhajtozunk, kesergünk az Isten léte és az ő szeretete fölötti öröm helyett. Természetesnek gondoljuk az állandó önsajnálatot, önbíráskodást, panaszkodást. Az öröm hiánya, a hitre való képtelenség miatt pedig reménytelennek látjuk a jövőt.

Folyamatosan kritizáljuk a másikat. Nem tudunk lecsendesedni Isten előtt sem és az emberek előtt sem. Mindig nagyon fontosnak akarunk látszani önmagunk, Isten és mások szemében is.

Mit ajánl Cassianus az akédia legyőzésére? Az egyik eszköz a céltudatos élet. A másik az éberség a gondok taposómalmában. Harcolni kell! Az a nap, amelyik szellemi harc nélkül múlt el, az lelki növekedésed szempontjából elvesztegetett nap volt. Az éberség állandó harcot, küzdelmet jelent.

Idézem Cassianust: „Lelkünknek le kell szoknia arról, hogy tévelyegjen, mert csak ekkor tud felemelkedni Isten szemlélésére. Minden, ami az ima előtt ért minket, elbukkan az ima alatt. Ezért azt a lelkiállapotot, amit ima alatt el akarunk érni, már az ima előtt elő kell készíteni. A belső összeszedettség meghatározza az imánkat. Amikor letérdelünk imádkozni, minden, amit korábban tettünk, beszéltünk, a legerősebben jelentkezni fog bennünk. Az imát megelőző lelkiállapotunk miatt dühösek, idegesek, nyugtalanok leszünk, önző érdekeinkkel és vágyainkkal fogunk hadakozni. Vagyis a gonosz elérte azt, hogy még az ima alatt se tudjunk csendben lenni, még akkor se tudjunk örülni Isten jelenlétének, amikor pedig nyugodtan megethetnénk.”

A mai nap tegnap este kezdődött. Ha ma reggel imádkozni akartál, ahhoz tegnap este kellett előkészülni. Ha tegnap este éjfélig néztél egy filmet, és ma reggel imával kezdted a napot, biztos lehetsz abban, hogy újra látni fogod. Minden a felszínre tör, nemcsak a képek, hanem azok hordaléka, hozadéka is. „*A nap ne nyugodjék le haragotok fölött. Ne engedjétek az ördögnek.*” (Ef 4,26–27) Elő kell készíteni a mai reggelt azzal, ahogyan este lefekszel.

Mindazt, amivel nem szeretnéd, hogy ima közben terhelt legyél, már előtte ki kell üznöd a szívedből. Nehéz megszeliđíteni a gondolatvadászatot, egyedül nem megy. Ha átadod őket az Úrnak, segíteni fog. Miközben rendet teszel imaéletedben, rendet fog tenni egész életedben. Ha meghagy valamit, azt azért teszi, mert alázaatra akar tanítani.

Említettem a nyolc bűnforrást, bűnkényszert. Ezek közül Cassianus az akédiát emelte ki. Szerinte ez a legfontosabb. Ez ellen kell először küzdeni. Harcolni az új bűvölete ellen ővele, akiben benne élsz, és aki tebenned él.

Nézzük a többi hét bűnforrást! Hogyan működnek, és hogyan kell küzdeni ellenük?

Az első a mértéktelenség a fogyasztásban, az evés és az ivás kényszere. A sivatagi atyák szerint (mennyire ismerték a lelkeket!) a problémáinkat tömjük be étellel és itallal. A lélek szétszórtságának és a kíváncsiságnak következményei a zsíros ételek. Nagyon egyszerű ellenszert javasolnak: tartsuk be az étkezési időket. Ne tömjük meg a gyomrunkat, és ne legyünk ínycselek. Ilyen egyszerű és józan ajánlatuk van arra, miként lehet leküzdeni az evés vagy az ivás kényszerét.

A második ilyen bűnforrás vagy teher: a szexkényszer, zabolátlanság a testiségben. A keresztény ember élete állandó szellemi harc a tisztaságért, az önmegtartóztatásért, a lustaság, tétlenség, kényszeres unalom elkerüléséért. Küzdelem azok ellen a démonok, gonosz erők, kényszerek és szokások ellen, amelyek ezt az egységet („*Te bennem, én benned*”) megtámadják, és szét akarják rombolni.

A szexkényszer, a zabolátlanság kényszere ellen azt ajánlják, gyakoroljuk magunkat naponta az elmélkedésben, hogy növekedjen az erőnk. De ezt a háborút csak Istennel lehetséges megnyerni. Természetesen ha elbukom, akkor nem tehetem őt felelőssé mindenért.

A sivatagi atyák nyomán Cassianus ezt mondja: „A nyugodt és visszahúzó élet segít. Gyógyítani kell a szívet, hogy ne érje állandóan új benyomás.” Ha nem engeded meg, hogy állandóan újabb és újabb impulzusok érjenek (például a filmekben keresztül), akkor eljuthatsz a lélek nyugalmáig, a belső biztonsáig. A szemlélődésben tiszta látást kap a lélek, és nem fullad bele a vágyaiba. Amikor Jézus azt mondja, hogy „*aki bűnös kívánsággal asszonyra néz, szívében már paráználkodott vele*” (Mt 5,28), akkor nem a csúfo-lódó szemet ítéli el, hanem a már beteg szívet. Ilyenkor azt kell kérned Istentől, hogy „gyógyítsd és óvd meg a szívemet!”

A harmadik nagy kényszer a birtoklási vágy, a pénz utáni sóvárgás. Ez a démon is kívülről tör ránk. A szív rendetlensége beengedi, és ha bensővé válik, akkor mindennél veszélyesebb lesz. Cassianus szerint: „Kipusztíthatatlan gyújtóanyag a lélekben. Minél több a pénz, annál több a gond, és annál nagyobb a pénz utáni sóvárgás. Ahol az arany fontos, ott burjánzik a hazugság, az esküszegés és a hűtlenség.”

Ellenszernek azt ajánlja, hogy gyökerében győzzük le a bajt. Nemcsak az eredményét, hanem a hajlamot is, a gondviselésbe vetett bizalom és hit által. Senkin sem segít, ha nincs pénze, és ezzel esetleg még büszkélkedik is, közben pedig nagyon szeretné, hogy legyen. Ez még nem az a gyógyulás, ami után vágyakozunk.

A negyedik nagy kényszer a düh. Hatására a lélek minden érzékelőképessége megszűnik, mivel másokat teszünk felelőssé mindenért. Ennek sötétsége megvakít akkor is, ha közben mosolygunk. Cassianus szerint egyetlen igazságos düh van a keresztény emberben, ez pedig a saját bűneink fölött érzett harag.

Ellenszere: ne tegyük függővé lelki haladásunkat a többiektől. Nem az ő tökéletességüktől függ a mi erényünk, hanem a kitartásunktól, küzdelmünktől. A harag kimondható – említettem már az átokzsoltárokat –, de ne a másik fejére olvasd, hanem Istennel oszd meg! Egyedül az ő tökéletes szeretetének tüze égeti el a benned lévő dühöt. Mindenki más megsebződik tőle, egyedül Isten szeretete bírja ki. Nem fordítja ellened, hanem szeretetté formálja át önmagában és benned is. Mondd ki neki nyugodtan!

Az ötödik kényszer a rezignáció, a borúlátás, a depresszió. Ami érvényes a haragra, az érvényes a morgásra is. Amikor nem az történik, amit szerettünk volna, akkor a szomorúság beborítja egész életünket. Az atyák szerint kétféle szomorúság van: az egyik gyógyító, a másik pedig beteggé tesz. Amikor saját bűneink miatt vagyunk azok, és bűnbánatot tartunk, az gyógyító. Ilyenkor csak meg kell vallani: „Istenem, bocsáss meg! Köszönöm, hogy szeretsz. Köszönöm, hogy bennem élsz.” A bűnöd miatti szomorúság, ami bűnbánatra indít, nagyon gyógyító.

Amikor bünt követtél el, akkor Isten, a Szentháromság Istene nem ment ki a szívedből. Ha tudtad volna, hogy ott van, és kapcsolatban maradtál volna vele, nem követtél volna el. A

gyógyító büntudat által, ami bűnbánatot eredményez, az ember megérti, hogy egyáltalán nem különb a másiknál, megbocsátó, irgalmas és alázatos lesz.

A hamis büntudat viszont beteggé tesz, mert nem Istenhez visz, hanem önsajnálathoz és önbíráskodásba. Követelőző, zsarnoki depresszió kíséri, ami aláássa az imaéletet is. Ennek következtében az ember kedvetlen, türelmetlen, kegyetlen, terméketlen és kétségbeesett lesz.

A hatodik bűnforrás az akédia, amiről részletesen volt szó.

A hetedik a dicsőségvágy, az emberek tetszésének keresése. Általában nem tudatosul bennünk, hogy milyen hiúak vagyunk, és mennyire dolgozik bennünk a dicsőségvágy. Egyetlen tettünk sem lehet olyan önzetlen, hogy föl ne ébreszthetné a hiúságunkat. Nem tudunk olyan önzetlenül viselkedni, hogy abból ne lehetne dicsvágy. Cassianus szerint nagyon nyakas kényszer. Amikor legyőzzük, mindig keményebbé válik. A gonosz gyakran a saját fegyverével győzi le a Krisztus-követőt, aki nagyon törekszik az erényekre, és amikor sikerül neki, elbízta magát.

Ez nem azt jelenti, hogy ne harcolj, hanem azt, hogy egyedül Istené a dicsőség. Egyedül ő az, akiben győzhetsz. Azért tudsz harcolni, mert a Szentháromság benned él, és az ő ereje, az ő Szentlelke van benned.

Nagyon egyszerű gyógszert ajánl Cassianus. Ne az emberek tekintetétől függjünk! Mindent kerüljünk, ami érdekessé tesz bennünket mások szemében, és akkor nem kap teret a hiúság. Az Isten megbecsztelenítése, amikor valamit, amit Isten miatt kell megtennünk (lásd erények), azért tesszük, hogy az embereknek tetszünk vele.

Az utolsó kényszer a gőg, amikor másoknál többre tartjuk vagy leértékeljük magunkat. A sivatagi atyák szerint a legveszélyesebb, a legkegyetlenebb vadállat, ami újra és újra támad. Ez eredményezi a Krisztus-követőben a legnagyobb bukást. Semmilyen testi szenvedés, szívbeli megrázkódtatás nem hoz igazi győzelmet a gőggel szemben. Vele szemben Isten nélkül tehetetlenek vagyunk.

Ellenszere az alázat, amikor olyannak fogadjuk el és szeretjük magunkat, amilyenek vagyunk. Ez Isten felé hálában nyilvánul meg, az emberek felé pedig egyszerű szolgálatokban. Imában az alázatot, a bűnbánatot a hála által lehet megélni. „Istenem, bocsáss meg nekem!” és „Köszönöm, hogy itt vagy, köszönöm, hogy szeretsz.” A valóság az, hogy mindannyian bűnösök vagyunk, irgalomra szorulunk, és ezért gyakorolnunk kell a bűnbánatot és a hálát.

Minél közelebb kerülünk Istenhez, annál nagyobb lesz bennünk a világosság. Minél nagyobb lesz a világosság, annál inkább betölti a hála a szívünket, és őszinte bűnbánatot tudunk tartani. Ezek az öröm forrásai számunkra.

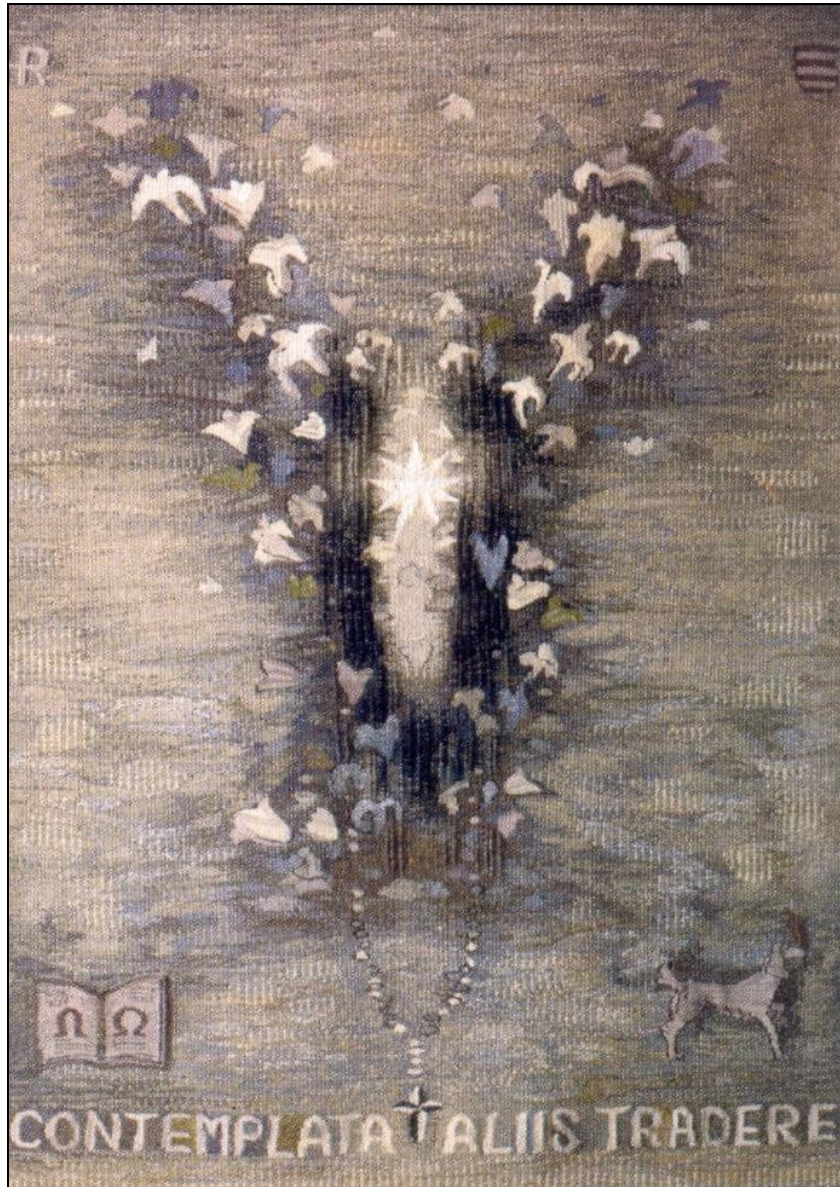
De nem elég az ima, meg kell nyilvánulnia tetteinkben is az alázatnak. Nem nagyszerű, rendkívüli cselekedetekben, hanem a hétköznapi felebaráti szolgálatban. A testvéreid iránti egyszerű, örömteli szolgálatokban.

Hogyan maradhatunk Istennel mély, személyes szeretetkapcsolatban? Az ima és a munka egysége által, ami megment bennünket a nyüzsgéstől, a hajszoltságtól, és meghozza a lélek nyugalmát. Az önként vállalt szolgálatok és az ima gyakorlása által.

Most szentségimádás következik. Az elmélkedés elején ezt énekeltük: „Most nem sietek, most nem rohanok, most nem tervezek, most nem akarok, most nem teszek semmit sem, csak engedem, hogy szeressen az Isten.”

Adjuk át magunkat ennek a szeretetnek itt és most!

3. Az ima és a munka egysége. „A lelki jó érzéstől a lelki érettségig” (*Eckhart mester*)

Áldalak, Istenem, hogy Szentlelked megmutatja az ima-munka helyes arányát, és fölfedeztetni velünk mindezek forrását. Vezess minket tovább a titokba, aki maga az Úr Jézus Krisztus. Ámen.

* * *

Johannes Cassianus tanítása alapján láthattuk, kell változtatni hozzáállásunkon, hogy ne legyünk se agyonhajszoltak, se lusták, Istenre hárítva minden felelősséget, és a kegyelemre minden feladatot.

Jézus imáinak és cselekedeteinek titka az, amit a főpapi imában így fogalmaz meg: „*Te bennem, én benned.*” Krisztus követésében pedig bármelyikünk örömmel és hittel fogadhatja

be ugyanezt az igét: „*Te bennem, én benned.*” Amikor ebből ered az imádságunk, a cselekedetünk, soha nem leszünk frusztráltak, szétesettek.

Fontos az ima és munka egysége. Ha csak az imára ügyelsz, növeled jámborsági gyakorlataidat, a lelkigyakorlatok számát, a zarándoklatokat, az elmélkedést, akkor a Gonosz könnyen becsaphat.

Ha pedig azt mondod, hogy „mindez nem olyan lényeges, az a fontos, hogy szolgáljak, dolgozzam, tevékenykedjek”, akkor is be tud csapni.

Ellenben ha imád és munkád a „*te bennem, én benned*” mély egységéből fakad, akkor nem leszel sem szuperaktív, sem lusta, és nem tud hatalmába keríteni az öncélú, hamis misztika sem.

Elég Teréz Anyára gondolni, aki állandóan tevékenykedett, mégse esett szét lelkileg, nem vált pszichiátriai esetté, ami ekkora felelősségnél simán megtörténhetett volna.

Teréz Anya a „*te bennem, én benned*” mély egységét élte imáiban, tetteiben, ezért imája termékeny, munkája pedig hatékony volt. Sok szolgálatot, feladatot bízott rá a Jóisten. Elfáradt, de nem lett agyonhajszolt.

Mindannak, amit a sivatagi atyák nyomán Cassianusnál hallottunk, egyik leghatékonyabb hirdetője Eckhart mester volt. A 14. században élt, rengeteget dolgozott, de az ima és a munka csodálatos egységben maradt nála. Magyarul is olvasható Walter Nigg könyve a három rajnai misztikus, Eckhart mester, Suso és Tauler életéről és tanításáról A misztika három csillaga címmel.

Eckhart tizenöt évesen lép be a domonkos rendbe, s fiatalon priornak nevezik ki. Kölnben, Párizsban egyetemi tanulmányokat folytat, harmincnégy évesen már egyetemi tanár, majd magiszter lesz és provinciális. Csak azon a területen, amit provinciálisként bíztak rá, 47 kolostor volt. Ezeket kellett rendszeresen látogatnia, ellenőriznie, bátorítania, jó irányba vezetnie. Aztán újra Párizsba kerül tanítani, majd Strassburgban lesz prior. Hét női kolostorban lát el spirituális feladatokat. Később Kölnbe nevezik ki professzornak. Az inkvizíció, ahol saját rendtársai ültek, följelenti és elítéli. 1327-ben a pápa elé idézik Avignonba. Nem engedik vissza, itt hal meg. Rendületlenül hisz abban, hogy a pápa előtt bebizonyosodik, tanítása nem tartalmaz eretnekséget. Halála után 59 tézisének elítélték, és többé nem lehetett tanítani Eckhart mestert. Csak 1992-ben rehabilitálta a domonkos rend és II. János Pál pápa.

Tanításában gyönyörű egységben van az ima és a munka. Prédikációira jellemző, hogy Isten nagysága az ember számára felfoghatatlan, elérhetetlen, mégis a Szentháromság itt van bennünk. Tiszteli a kimondhatatlant, és óvakodik adományokat kérni tőle.

Ezt mondja a domonkos nővéreknek Strassburgban: „Istent nem szabad összetéveszteni egy tehénnel, ami azért van, hogy megfejjük, és dicsérjük a vajért, a sajtért, amit ad.” Ez a szemlélet nemcsak a 14. századi domonkos nővérek lelkiségére volt jellemző. Korunk mozgalmaira és egyéni vallásos életünkre is gyakran ráillik, hogy Istent összekeverjük egy tehénnel. Vagyis amikor tejel, azt teszi, amit mi kérünk, akkor jó, biztos, hogy nagyon szeret. Ha pedig nem azt teszi, amit kérünk, akkor váltunk Istent is, vallást is. A piac bőségesen telítve van istenekkel, különféle vallásokkal, és azt gondoljuk, biztos, hogy létezik tökéletes vallás, biztos van olyan tökéletes isten, aki mindig azt teszi, amit mi kérünk.

Erwin W. Lutzertől, egy amerikai szerzőtől olvastam erre jó hasonlatot a Krisztus és a többi isten című könyvben. Korunk jellemzésére a következő képet használta: „Egy ember autóval elhaladt egy farmépület előtt, amikor olyasmit vett észre, amely felkeltette az érdeklődését. A farmer pajtájának egyik oldalán számos céltábla volt látható, és mindegyik közepében – éppen a feketében – egy nyíl volt. Meglepődött, hogy hogyan is lehet valaki ilyen kitűnő íjász. Megállította kocsiját, hogy gratuláljon a farmernek az íjászatban mutatott ügyessége miatt. A farmer faarccal jelentette ki: »Ez nem az én művem, hanem a falu bolondjéé. Idejön, nyilakat lődöz a pajtámba, aztán köréjük festi a céltáblát!«”

Körülbelül így néz ki a mi istenkeresésünk is, amikor olyan istent keresünk, aki azt csinálja, amit mi szeretnénk. Van bőségesen vallás, közösség, mozgalom és isten itt a Kárpát-medencében is. Telitalálat mindegyik. Csak oda kell menni, és Isten azt csinálja, amit mi kérünk. Igazán időszerű Eckhart mester, amikor arról tanít, hogy a vallás nem azért van, hogy Isten nekünk „tejljen”, és megtegye kéréseinket.

Istenkapcsolatunkban az az igazi fordulat, amikor mi tesszük meg mindazt, amit Isten kért tőlünk. Amikor fölfedezzük, hogy ő már mindent megtett, már mindent odaadott értünk, nekünk, és most rajtunk a sor.

Eckhart mesternél az élet és a lelki élet egységben van. Azok a tettek (rengeteg feladata volt, mint az életrajzából kiderül), amiket ő végbevitt, csak az állandó ima által voltak lehetségesek. Folyamatosan Isten jelenlétében élt: „*Te bennem, én benned.*” Párbeszédben volt övele, miközben sok feladatot, ellenőrzést, koordinálást, munkát elvégzett.

Nála az ima a cselekedetektől fakadt, és a tettekben teljesedett be. Leghíresebb prédikációja erről a két nővér, Márta és Mária találkozása Jézussal.

„*Útjuk közben betértek egy faluba. Egy Márta nevű asszony házába fogadta őt. Ennek nővére, Mária leült az Úr lábához és hallgatta szavait. Márta ellenben sürgött-forgott a sok házi dologban. Egyszer csak megállt: »Uram, méltatlankodott, nem törődöl velem, hogy nővérem egyedül hagy szolgálni? Szólj neki, hogy segítsen.« Az Úr azonban így felelt: »Márta, Márta! Sok mindennel törődöl, sok minden nyugtalanít. Pedig csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta. Nem is veszi el soha.«*” (Lk 10,38–42)

A fenti szentírási rész magyarázatánál hozzászoktunk ahhoz, hogy Mária a pozitív példa, aki a jobbik részt választotta, mert Jézus lábainál ül és figyel, Márta pedig a negatív, mert csak sűrög-forog, tevékenykedik. Ebből a magyarázatból fakad, hogy a kontemplatív életet magasabb rendűnek tekintjük, mint az aktív életet. Sőt, a kettőt gyakran szembeállítjuk egymással.

Ez a gondolkodás hatással volt arra a szemléletmódra is, amely szerint a szerzetesi élet magasabb rendű, mint a családi, a kolostori, a fogadalmakkal elkötelezett élet magasabb rendű, mint a világi.

A két életállapot, a papság és szerzetesség, valamint a házasság és család az Egyházban nem fölé vagy alá van rendelve a másiknak, hanem egymás mellé. Mindegyik sajátos karizmájával egészíti ki a másikat, és mindegyik rászorul a másikra az Egyház titokzatos testében.

Tudni kell azt is, hogy a Mártáról és Máriáról szóló szentírási rész ilyen értelmezése kb. 200 évvel ezelőttre megy vissza. Ezt megelőzően majdnem ezeréves az a hagyomány, ami másképp magyarázta mindezt. Ez visszavezethető egészen Johannes Cassianusig és Szent Ágostonig. Ez a hagyomány azt mondja: igaz, hogy Mária a jobbik részt választotta, de Márta az, aki magasabb lelki érettségre jutott. Szolgált Jézust, és ez a szolgálat Jézus tanításából fakadt. Márta először meghallgatta Jézust, aztán szolgált őt. Mária pedig még nem érte el az a lelki szintet, amit Márta már elért. A cselekvő és kontemplatív élet egységét, a munka és az ima egységét.

Van olyan spirituális értelmezése is a történetnek, hogy Márta és Mária az emberi lélek két kifejeződése. Nemcsak két különböző személy a két nővér, hanem az ember lelki fejlődésének két szakasza. Mária lelkét Isten jósága átkarolta. Eltöltötte egy kimondhatatlan vágy, de nem tudta, hogy mire vágyik. Élvezte azt a vigaszt és azt a gyönyört, amit Jézus szavaiból merített. De mindez csak kezdete a lelki életnek. Isten szavának megfogása az emberi lélekben. Eckhart mesternél a következő lépés, hogy testet is öltön benne az Ige, mint Szűz Máriában, hogy az Ige tetté váljon. Az ige megszületése, vagyis a tettek Mária életéből még hiányoztak.

Eckhart mester szerint Márta szolgálatát három dolog határozza meg: érett kora, Istennel való eltöltöttsége, ami a külső tetteket a legnagyobbra, a szeretet parancsának megtételére irányítja, és a harmadik a kedves vendégnek a méltósága. Mindhárom Jézusra irányul.

Eckhart mester bibliamagyarázatában a lelki élet növekedésének állomásait is bemutatja. Óvja Máriát, hogy vigaszt, vallási gyönyört keressen az érzékek kielégülése által. Ez ma is időszerű, mert a keresztények között gyakran előfordul, hogy a lelki életben egyetlen a fontos: az, ami nekem hasznos, ami jólesik, ami jó érzéssel tölt el. Ha úgy érezzük, hogy szeret az Isten, akkor hiszünk benne, ha úgy érezzük, hogy nem szeret, akkor kételkedünk, gyanakszunk.

Amikor a vallási jó érzést keressük, Eckhart mester hasonlatával Istent tehénnek tekintjük, aki a vajért, a sajtért nagyon fontos, de őt önmagáért nem akarjuk szeretni. Őt önmagáért nem akarjuk szolgálni és dicsőíteni. Lelki életünket a hasznossági és érzelmi szempont határozza meg. A tapasztalatból indulunk ki és nem a hitből. Ha érzem, ha tapasztalom, akkor minden rendben, ha nem érzem, nem tapasztalom, akkor pedig rossz.

A legfontosabb szempont: érzem vagy nem érzem? Ha úgy dicsőítenek, hogy az egész város hallja, akkor biztosan ott a Szentlélek. Ha a templomban csöndben vannak, ott valószínűleg nincs a Szentlélek, mert nem hallani, nem érezni.

Ilyenkor én vagyok a középpont, és személyes kielégülésemet keresem Istennél is. Minden azért van, a kegyelem, a mise, az Ige, a szentségek, hogy lelkileg megelégedett legyek.

Ez az a kezdeti állapot, ami Eckhart mester szerint Mária lelkületét jellemzi. Megérintette Krisztus, de még nem lett felnőtt. A lelki jó érzéstől még nem jutott el a lelki érettségig. Vagyis a Krisztussal való egységéből nem fakad semmi a csodálaton túl. Nem következik belőle a tevékeny szolgálat, amire a főparancs indít bennünket.

Amikor megragadunk ezen a szinten, akkor gyakran nem értjük Istent sem és embertársainkat sem, mivel nem azt teszik, amit mi jónak látunk. Istentől azt várjuk, hogy minket kiszolgáljon, másokkal szemben pedig Istent játszunk. Foglyai leszünk saját vágyainknak, csalódásainknak, és mindannak, ami ebből a konzumból, fogyasztói vallásosságból fakad, és amiért nagy árat fizet minden keresztény.

Eckhart mester szerint Márta azáltal vált mindettől szabadabbá, hogy szolgált Jézust. Amikor kér, akkor jóakarattal szól Jézusnak, mert fel akarja ébreszteni Máriát a lelki szendregésből. Szeretné kimozdítani a lelki jó érzés állapotából, mert igazi imádságunk, Isten-dicséretünk az erények gyakorlása, ami cselekedetekből, szolgálatokból áll.

Ez az írásmagyarázat, ami Eckhartnál, Cassianusnál, Ágostonnál és az atyáknál található, visszamegy egészen a zsidó-keresztény hagyományig. Amikor Mózes lejön a hegyről a szövetség tábláival, ezt olvassuk: „*Aztán fogta a szövetség könyvét, és felolvasta a nép hallatára. Erre ők azt mondták: »Megtesszük mindazt, amit az Úr mondott, és engedelmesek leszünk!«*” (Kiv 24,7) Először megteszik azt, ami a törvényben áll, és azután megértik, hogy mit jelent a törvény.

Eckhart mester szerint Jézus nem szemrehányást tesz Mártának azzal, hogy Mária a jobbik részt választotta, hanem megnyugtatja, hogy Mária eljut majd erre a lelki érettségre. Páratlanul gyönyörűen működik itt a Szentháromság. Az Atya elküldi a Szentlelket Mártának, hogy Márta Jézussal egységben tudjon szolgálni. Ott van a Fiú, ott van a Szentlélek Mártában, és általa az Atya is, aki őt kiárasztotta. A Szentlélek közreműködése miatt Mártának nem kell fontossá tennie magát.

Jézus miért szólítja Mártát kétszer a nevére? – teszi fel a kérdést Eckhart mester. Először, mert a neve be van jegyezve az élet könyvébe. Másodszor pedig, hogy megmutassa, Márta minden földi értéket birtokol, mivel megteszi a szeretetparancsot, és ebben nem zavarja Isten közelsége sem. Márta – mondja Eckhart mester – gondoskodó, és ez jó. Nem gondterhelt, ami nem lenne jó.

A legfontosabb az Istennel való egység a tetteinkben. Ez ima és hit nélkül lehetetlen. Márta gondja Mária lelkületére irányul. Márta attól fél, hogy nővére beleragad a lelki jó érzésbe, és nem tud tovább növekedni. Ahhoz, hogy gyakorolhassuk az erényeket, nekünk is fel kell adni a saját érzéseink, vágyaink, ötleteink, terveink és akaratunk körüli forgást. Enélkül nem megy.

A kérdés nem az, hogy mit kell tennünk, hanem mit akarsz, Uram, hogy tegyek? Ekkor születik meg, ekkor ölt testet bennünk az Ige. De Mária ezt még nem érte el. Még nem jutott túl az ige megfogadásán. Még nem kelt föl, még nem állt föl. Még nem hozott gyümölcsöt, mert gyümölcsöző azáltal lesz az ember, ha megteszi Isten akaratát. (Lásd: Jn 15,8.14–16)

A cselekedet az ima igazi gyümölcse. Ekkor jut egységbe a kontempláció és az akció. Mária, aki most ülve figyel, meg fogja tanulni azt, amit Márta már tud. Akkor, amikor Jézus fölment a mennybe és elküldte a Szentlelket. Mária is megkapta ezt az ajándékot, és elkezdett szolgálni.

Ez a prédikáció Eckhart mester alaptanítása. Nála a kontemplatív és aktív élet, a munka és ima nem szemben állnak, hanem egységben vannak. Kölcsönösen támogatják egymást. Mária és Márta a lélek fejlődésének a szakaszai. Mária akkor lesz igazán önmaga, ha elérte Márta érettségét, ha a cselekedeteiben szeretettel továbbadja azt, amit imában kapott.

Erről szól a szentségimádás is. Lelki pótcelekvéssé válik, ha nem fakadnak belőle a szeretet cselekedetei. Lelki életünk is azzá értéktelenedik, ha nem születnek belőle tettek. Ha nem leszünk a szeretet emberei, ha nem ölt bennünk testet és tettet az Ige, akkor mindezt csak a lelki jó érzésünk miatt végezzük. Azért, hogy megnyugodjunk, és egy kicsit elviselhetőbb legyen az élet. Az istenkapcsolat viszont, amit ajándékba kaptunk, ennél sokkal többet jelent.

Azt mondja Eckhart mester: Isten látásában, a szemlélődésben, az imában magadat szolgálod. A munkában, a tettekben, az erények gyakorlásában a közösséget, a másik embert szolgálod.

Hogyan élhetjük meg helyesen az ima és a munka egységét? Rá kell hagyatkozni Istenre a szenvedésben is, és az örömben is. Őrá, aki bennünk él, velünk zárandokol, velünk járja az utat, aki mindig jelen van. Az ő szeretetébe kell átengedni önmagunkat, akaratunkat, vágyainkat, terveinket.

Mi a helyes Istenre hagyatkozás gyümölcse? Kitarunk az élet iskolájában. Valódi tapasztalatunk lesz a türelemről, az önmegtagadásról, az engedelmességről, az engedékenységről, az elviselhetővé válásról. Átéljük mit jelent az önuralom vágyaink és szenvedélyeink fölött. Megtanulunk figyelni Isten akaratára.

Részt vettem egy papi lelkigyakorlaton Medjugorjében, ahol Elvira nővér (aki már 34 házat alapított drogos férfiak és nők számára) volt az egyik előadó. Arról beszélt, hogy az ő házai az élet iskolái. Megkérdezték tőle, mit jelent ez. Kiállított egy szerb fiatalembert, Boriszt, aki 8 évig kokaint szedett, és 5 vagy 6 éve él a közösségben. Ő így beszélt nekünk az élet iskolájáról: „A közösségünk állandóan Istenre hagyatkozik. Nincs orvos, nincs gyógyszer, nincs olyan üzlet, amivel fönntartanánk magunkat, hanem munka, Istenre hagyatkozás és ima van. A gondviselés erejéből él mind a 34 házunk. Közben keményen dolgozunk, és rendszeresen imádkozunk. Naponta háromszor végezzük a rózsafüzért, éjszaka pedig lehet a kápolnában adórálni.

Az élet, a szeretet iskolája számunkra az, hogy megtanuljuk a türelmet, az önmegtagadást, az engedelmességet, az engedékenységet, az egymás elviselését, az önuralmat, és Isten akaratára figyelve a szolgálatot, tevékeny szeretetet.”

Megkérdeztük az egyik fiatalembert, hogy nem nehéz-e a kemény fizikai munka (kőfejtés) mellett éjszaka még szentségimádásra is fölkelni. Azt felelte: „Ha ébren tudtam maradni a kábítószerért éjszakákon át, amikor a halált szolgáltam, akkor igazán nem gond, hogy fönntmaradjak az élet Uráért egy-két órát.”

A másik rajnai misztikus, Tauler a következőt írja: Az Isten bármit „adjon neked vagy vegyen el tőled, kedélyed maradjon mindig ugyanabban az állapotban. Úgy válsz higgadt emberré, ha mindent ugyanúgy fogadsz Istentől; szeretetet és szenvedést, savanyút és édeset, igaz és tökéletes békében.” „Békét keresni a békétlenségben – így születik meg az igazi béke, mely maradandó és tartós.” Ez is harc. Nem megszökni a nehézségekből, a problémákból, a békétlen helyzetekből, hanem ott fölfedezni a béke forrását, a benned élő Szentháromságot. Ez a béke hosszan tartó, mert az ő jelenlétéből fakad. Belül találod meg a világ nyugtalansága közepette. Aki békétlen, az elveszíti Istent és az ő kegyelmét. Ennek a békének forrása, hogy Isten élet- és sorsközösséget vállalt velünk, ott van bennünk. Élj békében önmagaddal és a felebarátoddal!

Mikor éljük meg rosszul az ima és munka egységét? Amikor az ima kerül túlsúlyba a munka kárára, vagy pedig fordítva a munka válik mindenné, mondván, hogy én ezzel is Istent dicsérem, tehát nem kell imádkoznom.

Tauler a következőt mondja: „Sok ember mindenkit tanítani akar, de nem tudja, hogy ő maga kicsoda. Tudjátok meg, hogy magas, erős falakat húztok magatok és Isten közé. Bármennyire is kedves nektek az Isten, a lelketek, az örök életetek, senkit nem ítéltettek meg!”

„Semmit se ítéljünk el a halálos bűnön kívül! Inkább a nyelvembe harapok – írja – mintsem egy embert elítéljek. Mert ez mindig gögből, öntetszelgésből születik. Ez rejtett vetőmag, ami az ellenségtől jön. A Szentlélek az ítélkező emberben nem lakozik. Ahol azonban a Szentlélek egy ember által ítélkezik, ha erre szükség van, az várja meg az alkalmas időt és órát. Nehogy, miközben egy sebet meg akar gyógyítani, még többet ejtsen. Nehogy gonosz szavak, mozdulatok, távolságtartás által kisebb tegyen, megsemmisítsen másokat a szívében. Szeretetlen és szelídségben ítélj, és maradj alázatban! Ezt az alázatot vidd magaddal, bárhová mégy! Figyelj önmagadra egyszerűségben, és hagyj békében mindent, amihez nincs közöd, amit nem bíztak rád!”

Amikor rosszul éljük meg az ima és a munka egységét, megjelenik szívünkben az ítélkezés is, mások és önmagunk elítélése. Szívesen összehasonlítgatjuk magunkat másokkal. Úgy véljük, hogy mások jámborabbak, alázatosabbak, alkalmazkodóbbak, mint mi vagyunk. Az összehasonlításból pedig ítélet fakad. Nem a bűnt ítéljük el, hanem embertársainkat és önmagunkat, Isten drága, szeretett gyermekeit, és a gonosz csapdájába kerülünk.

Az összehasonlítgatás gyökere bennünk: nem ismerjük föl, hogy Isten ajándékai vagyunk, nem hisszük el, hogy életünk teljes azáltal, hogy a Szentháromság bennünk él, hogy Krisztus Testének a tagjai vagyunk, és már mindent megkaptunk Istentől.

Az ítélkezés fala vastag és áthatolhatatlan. Helytelen, ha úgy teszünk, mintha ez a mi szívünkben nem létezne. Állhatatos, életünk végéig tartó harc kell, hogy elhagyjuk és leszokjunk róla.

Isten meghallgat minden őszinte imát, amivel feltárjuk neki rossz szokásainkat. Elénk siet irgalmával és szeretetével. Ünnepet ül velünk, miként a tékozló fiúval, aki nem merte elhinni azt, amit az idősebb testvérnek mond az Atya: „*Te mindig velem vagy, és mindenem a tiéd.*” (Lk 15,31) Ez történt velünk is a Szentlélek befogadásakor. Óáltala a Szentháromság velünk van mindig, és már mindene a miénk.

Eckhart mestert idézem befejezésül: „Isten a jelenlét Istene.” „Amikor bűnbánatot tartunk, Isten mindent elragad, ami a vele való kapcsolatunkat hátráltatja. Elfordul a bűneinktől, és nem tartja őket számon. Isten úgy szeret, ahogy most vagyunk, anélkül, hogy szemünkre vetne valamit.”

Egy másik idézet: „Tudnod kell, hogy soha nem volt még ember, aki olyan sokat engedett volna el életében, hogy ne tudta volna, mennyit kell még elhagynia, de Isten olyan sokat tölt be önmagával benned, amilyen sokat elengedsz.”

Itt és most kezd el, és tegyél meg mindent, amit tudsz! Itt és most találsz valódi békére, sehol máshol.

4. A kis út, út mindenkinek (*Lisieux-i Szent Teréz*)

„Az egyszerű lelkekhez nem szükségesek komplikált eszközök!”

Köszönöm, Jézus, hogy te vagy az út, az élet, az igazság. Köszönöm, hogy napról napra öröme gyűjtöd szívünket jelenléteddel. Köszönöm testvéreinket, a szenteket, akik teljesen átadták magukat szeretetednek, s akik győzelmesen futották végig ezt a pályát. Köszönöm, hogy szentté teszel minket. Ámen.

* * *

Elmélkedésünk témája Kis Szent Teréz élete és tanítása. A Gyermek Jézusról és Szent Arcról nevezett Terézben is csodálatosan termékenyvé vált a „*te bennem, én benned!*” megvalósulása.

A kis út, amit ő járt, az út mindenkinek életállapottól függetlenül. A gyermeki bizalmat és a szentháromságos egy Isten jelenlétébe vetett hitet bárhol, bármelyik pillanatban, bárki megélheti, függetlenül egészségétől és életkorától.

Amikor valaki nem számításból, érdekből akar Istennel kapcsolatban maradni, hanem hiszi a szeretetét, és éli a jelenlétét, akkor olyan távlatokba juthat, mint Teréz. 24 évesen halt meg, de élete folytatódik a mennyországban, ahol nem unatkozik, hanem sokkal több jót tesz, mint amit itt a földön tudott tenni. Állandóan segíti a miszsiókat, az Egyházat. Ha példáját követjük, akkor ugyanígy termékenyvé tudja tenni Isten az életünket, és az ő életét mibennünk.

Teréznél, miként Eckhart mesternél is, mély egységben volt az ima és szolgálat, az ima és munka. Több mint ezer év választja el Szent Benedektől vagy Cassianustól, majdnem kétezer év az ősegyháztól, de ez nem számít, mert „*Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké*”. (Zsid 13,8) Teréz bizonyítja, hogy most is megvalósulhat ez az egység, ez a jelenlét a szentháromságos egy Istennel. Akár öröm van bennünk, akár szenvedünk, mindig ebben az egységben élhetünk, és ez létünk teljessége.

Az Egyház azért állítja elének a szenteket, hogy bátorságot kapjunk az életszentségre. Minden szentnél fontosak az életrajzi adatok, segítenek, nehogy hamis képet alakítsunk ki róluk. Gyakran életidegen, élettől távoli, amit a szentekről leírtak, és csak csodálni, tisztelni tudjuk őket, de követni nem.

Volt idő, amikor kihagyták azokat a sebzett pontokat az életükből, amelyek túlságosan rámutattak az emberségükre. Hangsúlyozták a kegyelemmel való együttműködésüket, de közben kimerevítették őket. Az életszentség látható gyümölcseire figyeltek, azok előtörténetére nem. Felmutatták az erényeiket, és elfelejtették a mögötte lévő küzdelmet, harcot, önmegtágadást, áldozatot. De a lényegét tévesztjük szem elől akkor is, amikor utánozni szeretnénk a módszereiket, közben pedig nem éljük a Krisztussal való egységüket.

Például: olvassuk, hogy mennyi haldoklót szedett össze Teréz Anya. Elhatározzuk, hogy mi is ezt tesszük, ám ha hiányzik az a mély egység Krisztussal, ami Teréz Anyában megvolt, akkor föladjuk, és botrányt botrányra halmozunk. Szégyen leszünk.

Az 1. Péter-levéiben olvassuk: „*Szentelek legyetek, mert én szent vagyok.*” (1,16) Ha nem mondunk igent egész lényünkkel erre, akkor érvényes lesz ránk az az íge, amit Szent Pál ír: „*Miattatok káromolják Isten nevét a pogányok.*” (Róm 2,24)

Lisieux-i Teréz 1873. január 2-án született Franciaországban. 4 éves korában meghal az édesanyja mellrákban. Terézt egész gyerekkorában gyötri emiatt a büntudat. Az anya halála után nála 12 évvel idősebb nővérét, Paulinát választja pótmamának. Aztán őt is elveszíti, mert Paulina bevonul a Kármelbe. Majd egy másik nővérét választja anyának, de Mária is karmelita lesz, és Teréz harmadszor is egyedül marad.

Szüleinek kilencedik gyermeke. Négy élő testvérét négy halva született testvére követte. Édesanyja egész terhessége alatt attól retteg, hogy ez a gyermeke is holtan jön a világra. Levelei tele vannak szorongással, amikor Terézt várja. Tudja, hogy mellrákja van, hogy meg fog halni. Ez Teréz egész lényére rányomja a bélyegét. Kilencedik gyermekként születik, és egész gyerekkora beteges.

A mama halála után átköltöznek Lisieux-be. Apja ekkor már súlyosan depressziós. Egy tetőtéri szobában remeteként akar élni, függetlenül a családjától. Teréz, mert nagyon szereti az apját, utánozza, és szintén remete akar lenni. Persze mindezt nem egyedül, hanem Paulinával, a pótmamával.

Amikor Paulina bevonul a Kármelbe, Terézt beadják a helyi bencés nővérek iskolájába, de annyira gyenge fizikumú és idegzetű, hogy csak fél napokat bír ki, és délutánonként hazaküldik. Egy idő után már ezt sem engedik meg neki, csak magántanulóként folytathatja.

A rokonok semmirekellőnek, teljesen értéktelennek tartják. Később a nővérek, akikkel egy kolostorban van, lustának és olyannak tekintik, aki még a legalapvetőbb erénygyakorlatokat sem végzi. Egyháztanító lett ebből az értéktelen senkiből.

Amikor Mária is szerzetes lesz, apja már szellemileg teljesen elborult. Terézt a királykisasszonyának tekinti, aki ettől nagyon boldog, és eléri a papánál, hogy abban az évben karácsonykor másodszor is jöjjön a Mikulás. Am 1886 karácsonya váratlan megtérést hoz. Az infantilis és neurotikus lány ezen az éjszakán egészen hirtelenül felnőtté válik. Idézem Terézt: „Egy pillanat alatt véghezvitte Jézus azt, ami tízéves törekvésem alatt nem sikerült. Jézusnak elég volt az én jóakaratom. Az apostollal együtt mondtam: Egész éjszaka halásztam, és semmit sem fogtam. És Jézus emberhalásszá tett engem. Hatalmas vágyat éreztem, hogy a bűnösök megtéréséért dolgozzam. Gyengeségemben Isten nekem adta az ő erejét, sötétségemben az ő fényét. Éreztem, hogyan áramlik belém az ő szeretete, és szükségét éreztem annak, hogy magamat elfelejtsem, és másokért éljek. Betöltött az öröm. Jézus azt mondta nekem: adj innom. Ezek a szavak nagy bátorsággal töltöttek el. Győzelemről győzelemre haladok, karddal a kezemben fogok meghalni.”

Ekkor választja példaképül Szent Johannát, akit az inkvizíció máglyán égetett el. Van Teréztől egy fénykép a kolostorban, amikor papírcsákoval meg papírkarddal beöltözött Szent Johannának, és harcolt. 1887 pünkösdjén, megtérése után fél évvel azt kéri apjától, hogy azonnal beléphessen a Kármelbe. Így ír erről: „Elhatároztam, hogy lélekben a kereszt alá telepszem le. A keresztre tekintve megéltem a hivatást arra, hogy imában és áldozatban apostolkodjam.” 15 éves!

Hogyan akar imában és áldozatban apostolkodni? A La Croix újságban olvassa Pranzininek, egy kéjgyilkosnak a perét, akit halálra ítélték, mert megölt egy híres prostituáltat, annak háziasszonyát és egy gyereket. Amikor Teréz ezt elolvassa, nem elítéli Pranzinit, hanem elkezd imádkozni a megtéréséért. „Mondtam Istennek: tudom, hogy Pranzininek meg fog bocsátani. Ebben még akkor is hinnék, ha Pranzini nem gyónna meg, és semmi jelét nem adná a bünbánatának. Annyira bíztam Jézus irgalmában. Mégis kértem, hogy az én vigasztalásomra adjon valami jelet. És meghallgatta, amit kértem.” A jel az volt, hogy mielőtt kivégezték, Pranzini háromszor megcsókolta a keresztet.

Hogyan imádkozik Teréz? „Az imám nagyon egyszerű. Egy pillantás az ég felé. Mindent elmondok Jézusnak frázisok nélkül, és ő mindig megért.” Ebben a mély jelenlétben és egységben semmi köntörfalazás, semmi körítés, semmi szépítés nem kell. Egyszerűen, frázisok nélkül elmondja, megbeszéli Jézussal azt, ami van. És ő mindig megérti.

Mi az ereje Teréz imájának? „A kis áldozatok, amelyek az ima erejét jelentik, azok a fegyverek, amiket Jézus nekem adott.” Mivel Jézus mindent odaadott, Teréz cserébe az életét ajánlja föl. Az egész élete és imádsága odaadás, ráhagyatkozás, kiszolgáltatottság Istennek, mert teljesen Jézusé akar lenni. Az ő akaratát akarja tenni. „Egyetlen békém, boldogságom, szerelmem, hogy te vagy az én Uram.” Ez nem egy bakfis szerelmes levele. Halála napján ezt mondja: „Nem bánom meg soha, hogy teljesen átadtam magam az Isten szeretetének.” Tüdőbajban, kegyetlen szenvedések közt halt meg. Már fiatalon megállapítja: „Egyedül Jézus képes betölteni határtalan kívánságaimat.”

Hogyan jutott el ide? 1887-ben, amikor apjának azt mondja, hogy azonnal be akar lépni a Kármelbe, elmegy a helyi püspökhöz, és tőle is ugyanezt kéri. Mivel tizenöt éves, a püspök elutasítja. Ekkor Teréz meghallja, hogy lesz egy zárandoklat Rómába. Rábeszéli apját, menjenek el a pápához. Ott külön kihallgatást eszközöl ki. Elmondja, hogy ő azonnal karmelita akar lenni. XIII. Leó pápa azt mondja neki: „Ha Isten akarja, akkor be fog lépni.” Aztán kiviteti a svájci gárdistákkal. Ugyanabban az évben a püspök megengedi, hogy tizenöt évesen belépjen a Kármelbe.

Mindez 1888 márciusában történik; 1889 januárjában beöltözik, és 1890-ben fogadalmat tesz. A fogadalomtétel után hét évvel, 1897. szeptember 30-án meghal tüdőbajban. 1925-ben avatták szentté, és II. János Pál pápa 1999-ben egyházdoktorrá emelte.

Miben áll ennek a 24 éves lánynak a nagysága? Amint említettem, a rokonok szerint semmirekellő. A rendi testvérei szerint semmi különös nincsen ebben a lányban, aki még a jámborsági gyakorlatokat sem végzi. Teréz a következőt írja erről: „Olyannak kell lenni, mint mindenki más. Nem szabad kilógni, vagy azt akarni, hogy beszéljenek rólam. Úgy kell tenni, mint akinek mindene megvan, mintha én semmi lennék.” Aztán ő maga javítja ki: „Nem úgy kell tenni, mintha semmi lennék, hanem tudni kell, hogy semmi vagyok. Mindaz, amit az ember érez, tesz, szóra sem érdemes. Isten a minden.”

Fizikai gyengesége csak segíti abban, hogy Istentől várjon mindent. „Ha te semmi vagy, ne feledd, hogy Jézus a minden. Kicsinységedet el kell veszíteni az ő mindenségében.” Ezen a gyermeki bizalmon nyugszik Teréz életműve. De ez nem infantilitás, nem gyerekesség, hanem az istengyermeki mivolt megélése: „Az Atya gyermeke vagyok.” Ez jellemzi az életét, ez jellemzi az imáját. A gyermeki létmód ezen a ráhagyatkozáson nyugszik. Teréz nem a saját gondjai, gyengeségei körül forog. Ő tudatosan bele akar nőni a Jézussal való együtt szenvedésbe a világ megváltásáért.

Teljes neve a Gyermek Jézusról és Szent Arcról nevezett Teréz. A Szent Arc a kereszten szenvedő Jézusnak az arca. Ez a két név kiegészíti és feltételezi egymást. Teréz élete kezdettől a szenvedés jegyében zajlik. Nemcsak a testi gyengeség, betegség a kehely, amit ki kell ürítenie, hanem a rendtársai megvetése is, maga a közösség.

Sőt a kolostori tíz évet még a lélek sötét éjszakája is kíséri, amikor Isten minden érzékekkel felfogható vigasztalást megvon tőle. Teréz nem érez semmit Istentől, amikor már a Kármelben élhet. Végre eléri, amit hivatásának tart, és közben semmit nem érez Isten jelenlétéből, Isten vigasztalásából.

Számára ez idő alatt csak a pusztá hit marad. „Milyen kegyelem, hogy van hitem. Ha nem hinnék, akkor habozás nélkül öngyilkos lennék.” Mindez a 19. század végén hangzik el. Ez olyan borzalmas mondat, hogy rendtársai kihúzták az életrajzából. Ilyet egy karmelita nővér nem mondhat. Csak az ötvenes években támasztotta fel sminkjéből Hans Urs von Balthasar Szent Terézt.

Mivel nincsen semmi más számára, semmi érzés, semmi tapasztalása annak, hogy Isten nagyon szereti, elhatározza, hogy imádkozik a hitetlenekért. Ebben az állapotban sem maga körül forog, akörül, hogy őtőle mit vont meg Isten. Ebben is feladatot lát. Ha nincs más, csak a hit, akkor azokért fog imádkozni, akiknek hitük sincs. Korábban nem tudta elképzelni, hogy léteznek olyan emberek, akik istentelenek, de a lélek sötét éjszakájában rájön erre, és csodálkozik, hogy az ateisták között nincs több öngyilkos.

Ettől kezdve a hitetlenekért kész magára venni minden szenvedést, hogy megmentse, és hitre vezesse őket. „El sem tudtam képzelni, hogy vannak olyanok, akiknek nincs hitük. De Jézus megengedte, hogy felismerjem, megengedte, hogy a lehető legsűrűbb sötétség hatoljon a lelkembe. Az égre gondolni harc és kínlódás volt számomra.” Csak aki átment rajta, tudja, milyen sötét ez az alagút. Kész az ateistákért a pokolig elmenni, hogy legyen ott is valaki, aki szereti Jézust. „Olyan nagy a vágyam a menny után, hogy kell, hogy legyen” – írja a Kármelben. Semmit nem érez belőle, de hiszi és vágyakozik rá.

Ha meg akarjuk érteni Teréz kis útját, akkor ismerni kell a sötét éjszakát is, a lélek Jézussal való együtt szenvedését. Ezt általában kihagyjuk az életszentségre való törekvésünkből. Hajlandók vagyunk elfogadni, hogy bennünk él a Szentháromság, egyek vagyunk Jézussal, de hogy ez szenvedést is jelent, azt már nem szívesen vesszük. Tudat alatt mindannyian abban reménykedünk, mély egységet élünk Jézussal, megússzuk a keresztet. Megment tőle, és megszabadulunk a szenvedéstől.

Teréz nem önmagáért követte Jézust, hanem másokért. Már mindene megvolt, hiszen Jézus a minden, ezért teljes életével, szabadságával másokért élt, dolgozott, imádkozott, másokért szenvedett.

Miben áll a kis út a hétköznapokban, ami ennyire megváltoztatta Teréz lelkiességét? Amit gyerekkorában kapott, az pusztán jámborsági gyakorlatokból és teljesítményvallásosságból állt. Az elsőáldozási felkészítés tíz hete alatt a kis Teréz majdnem 1850 jó cselekedetet és 2000 apró röpimát számolt össze magának. Így készült az elsőáldozásra. Később ezt írja: „Ha szeretek, egyedül Jézus cselekszik bennem. Jézus azt tanítja, hogy ne a jó cselekedeteimet számoljam, hanem mindent szeretetből tegyek. A szeretet egyetlen cselekedete, megismerni Jézust.”

Teréz kis útja minden rendkívüli eszközt nélkülöz. Egyszerű eszközökre épít. Ő a hétköznapok szentje. Isten rejtett szeretetének tanítómestere. Ezt írja: „Semmi kedvem Lourdes-ba utazni, hogy ott eksztázisokat éljek át. Inkább előnyben részesítem a kicsi áldozatok egyhangúságát.” Teljesen távol áll tőle a „majd én megmutatom” vallásosság. Idegen tőle a teljesítmény és a konzum, a fogyasztói vallásosság, azaz ha teljesítettem valamit, akkor Isten kénytelen jót tenni velem.

Miben áll Isten rejtett szeretetének felismerése Teréz életében? Mi a következménye ennek? Egészen jelentéktelen akart lenni. Jézus a mi irgalmasságunktól teszi függővé önmagát. Semmit sem vesz el, amit nem adunk oda neki önként. Ez az ő szeretete. Jézust ott kell keresni, ahol elrejtőzik: a gyerekekben, az ostyában, a szívünkben. Innét lát el bennünket kegyelmi ajándékaival. De mindig csak egy napra valót ad. Teréz így imádkozik: „A mai napra való kegyelmet add meg nekem, Uram!” Nem lehet tartalékolni, mint ahogy a manna sem lehetett eltenni a pusztai vándorlás alatt. A jelentéktelenség nála nem a semmittevésbe való beleegyezés. Mindennapos kemény küzdelmet él meg. „Nem akarok félig szent lenni. Nem félek érte szenvedni, de hogy veled győzzek, ahhoz harcolni kell” – írja.

Mi ez a harc Isten szeretetében? A zsolozsma és a szentségimádás alatt a nővéreknek meghatározott helyük volt a kórusban. Szomszédjának állandóan csikorogtak és összekoccantak a fogai zsolozsma közben. Mit tett Teréz? Nem írt levelet a püspöknek, nem kérte, hogy ültessék máshova, nem kért kihallgatást az előljárójától, hanem azt kérte Jézustól, hogy képes legyen szeretni ezt a nővért a fogcsikorgatásával együtt. És ő megadta neki ezt a kegyelmet.

Egy másik pedig teljesen az idegeire ment, mert ki nem állhatta, és üldözte őt. Teréz nem kerülte ki, hanem nagyon kedves volt hozzá. Később ez a nővér azt írta: senkit nem kedvelt annyira, mint őt.

A kis út, a lelki gyermekség útja, a bizalom, a teljes odaadottság útja. Teréz lifttel akart menni a mennyországba. (Akkortájt találták fel a liftet.) „Az a lift, ami az égbe emel, a te karod, Jézus. Ezért nem kell nekem nagynak lennem, hanem kicsinek, egyre kisebbnek.”

Éppen emiatt a feltétlen odaadottság miatt oldódnak fel a látszólagos ellentétek Teréz életében. Az első ellentmondás: hogyan lehet az öröm és szenvedés együtt. Már 9 évesen, elsőáldozása után állandó vágya volt a szenvedésre. Ez nem beteges önkínzásból fakadt. Amikor kitört rajta a betegség, a lelki sötétség mellé borzalmas fizikai szenvedések is járultak. Tuberkulózisban halt meg.

A tüdőbajt nem illett egy apácának elkapnia, mert ez a peremre szorultak, az aszociálisok, a prolik között terjedt. Mivel az orvos tudta, hogy ezt a nővérek nem fogadják el, szándékosan hamis diagnózist állított fel. Nem írta le, hogy tébécés, pedig akkor már volt rá gyógyszer.

Amikor Teréz haldoklik, az orvos szabadságra megy, hogy ne kelljen jelen lennie. Beküldi az unokaöccsét, aki szintén orvos, de csak egy éve. Ő azonnal megállapítja, hogy Teréz tébécés, a nővérek viszont tiltakoznak, és nem engedik, hogy az legyen. Mással

kezelik. 500 izzó tűt nyomtak a hátába, hogy gyógyítsák. Ezek borzalmas fizikai szenvedések voltak a lélek sötét éjszakája mellett.

Azt mondja: „Nem tudok már szenvedni. Minden szenvedés édessé vált számomra.” Még a betegségében is közösséget vállalt teljesen azokkal, akikért felajánlotta életét, az ateistákkal, a peremre szorultakkal, a bűnözőkkel, a szegényekkel.

Ezt mondja a nővéreknek, akik próbálják vigasztalni őt a halálos ágyán: „Csak a szeretet vonz. Nincs más vágyam, csak örültem szeretni.” Szenvetését ez az örült, szenvedélyes szeretet oldja fel.

A másik ellentmondás: hogyan lehet egy karmelita apáca, aki bezárkózik a kolostorba, ugyanakkor misszionárius? Halála után ugyanis ő lett a missziók védőszentje. 1980-ban II. János Pál pápa ezt mondta róla: „A szenvedő Jézussal való egységből merít Teréz erőt a világméretű misszióhoz. Az evangélium megéléséhez szükséges kegyelmet Isten szabadító erejéből kapja. A gyermek kicsinysége feltárta az isteni erő nagyságát.” A mennyben azzal tölti az idejét most már több mint száz éve, hogy állandóan jót tesz, és segíti a missziókat.

A harmadik ellentmondás: hogyan lehet egyszerre a Gyermek Jézusról nevezett Teréz a Szenvető Arcról nevezett Teréz is? Idézem: „Fölfogtam, hogy ha az Egyház különböző tagokból áll, akkor a legnemesebb testrészt nem hiányozhat belőle. Fölfogtam, hogy az Egyháznak kell szív, ami szeretettől izzik. Fölfogtam, hogy a szeretet az, ami mozgásba hozza a többi tagot. Ha ez a szeretet kialszik, akkor az apostolok már nem hirdetik többé az evangéliumot. A vértanúk már nem adják oda az életüket. Fölfogtam, hogy az Egyház minden hivatást magában foglal. Minden mindenben. Egyszóval az Egyház örök. Akkor így kiáltottam: Jézus, megtaláltam a hivatásomat, a hivatásom a szeretet. Megtaláltam a helyemet az Egyházban; az Egyház szívében én leszek a szeretet. Így leszek minden, így lesz életem álma valósággá.”

Csodálatos megfigyelni Teréz kapcsolatát az evangéliumokkal, Jézus szavával. Ez az egyetlen gyógyszer lelki sebeire. A körülötte tapasztalható jámbor, túlvilág utáni lelkesedés, a saját erőből fakadó teljesítményvallásosság nem akadályozza meg őt abban, hogy teljes biztonsággal hagyatkozzék Isten irgalmára. Az egyre rövidebbé váló út, ami a ráhagyatkozás által megszünteti az önzést, elvezet az Isten szeretetébe.

Teréz kipróbálta a kis utat minden szenvedésben, imában és tettben, ezért tanítja: „Az én utam a teljes bizalom, a teljes szeretet.” Ami őt megszabadította az önmaga körül, lelki sebeit körül, saját szenvedései, nyomorúsága körül való forgástól, egyszerűen az, hogy felismerte: ő Isten előtt kicsiny és lélekben szegény. Vagyis mindent tőle várt. Az evangélium szavai világosságot hoztak lelkébe. Jézus maga volt az élő ige, éjjel és nappal a hétköznapokban, az elbizonytalanodásban vagy az örömben, és soha nem csalatkozott Benne. Szívében a bizalom növekedett, mert a Lélek határtalan bizalmat akar Isten szavában.

Jézusban Teréz barátot talált, akiben mindig feltétel nélkül megbízhatott. Idézem: „Jézus szavát megőrizni, Jézus szavát megtartani, ez az egyetlen feltétele, hogy megőrizzük boldogságunkat, örömeinket, és bizonyítsuk az iránta való szeretetünket.”

Jézussal Teréznek teljesen normális kapcsolata volt. Számára nem történelmi esemény, hanem a föltámadott és őbenne is jelen lévő Isten Fia. A Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Teréz a hétköznapok gyermeke.

Hans Urs von Balthazar, aki 1950-ben lebontotta a sminket Teréz életrajzáról, és beleírta azokat is, amiket a nővérek kihúzogattak, mivel nem illett egy szent képéhez, ezt írja: „A kis út rövid út, amennyiben lemond a mérhető távolságokról. Ha követjük, akkor mindig a célhoz, Jézushoz visz. Kicsinnyé kell lenni, mert ez az út mellőzi a különleges eszközöket, megóv a rendkívüliségtől. Mindenki felé irányul az élet megszokott dolgai között. Ez az út a léleknek olyan állapota, amelyben a legfogékonyabb az Isten szeretete iránt. Ez az út a gyermeki lét képével és az Isten előtti kicsinységgel ábrázolható. Ez az út harc, mert

szenvedésekkel teli. Ebben a harcban Teréznek minden erejére szüksége volt, hogy Jézus előtt semmivé váljon, mert ő a minden a hétköznapiakban is.”

Annyira mélyen élte át Jézus állandó jelenlétét, hogy ezt írja egy helyen: „Akkor is csendben csukom be az ajtót, ha senki nincs jelen, hogy a szerelmemet ne zavarjam.” Megtapasztalja, hogy Istenhez hűségessé lenni csak az ő erejében lehet, önerőből nem. A hűség és Isten ereje által elfogadhatjuk önmagunkat a gyengeségeinkben is. Ekkor már minden felebarátban Jézussal tudunk találkozni, és elfogadjuk mások gyengeségét is.

Mindennap fáradzott, dolgozott, sokszor kellemetlen munkát végzett. Folyamatosan elviselte a kolostori élet egyhangúságát, mivel Jézus, akire az egész életét építette, nem jelent meg neki. A vele való együttélés mindennap új harcot követelt. Sokszor kellett szidást, megaláztatást elviselnie, mert lassúnak, haszontalannak, semmirekellőnek tartották a rendtársai. Teréz nem vész el a hétköznapiak kicsinységeiben. Bátran haladt előre teljes bizalommal az egyetlen valóság felé: Istent minden pillanatban szeretni.

Már tizenöt évesen, amikor belép a Kármelbe, ezt írja: „Nehéz elkezdni a napi munkát. Amikor még éreztem Jézust, szívesen megtettem volna mindent érte, de úgy tűnik, mintha ezer mérföldre lenne. Egyedül milyen unalmas. Nem látja aggódásainkat, terheinket? Hol van ő? Miért nem jön, amikor nekünk ő az egyetlen barátunk? Ó, ő nincs távol. Egészen közel van, és ránk néz. Ő az, aki koldulja tőlünk ezt a félelmet és szomorúságot. Neki szüksége van ezekre a mi javunkra. Olyan nagy tervei vannak velünk. Ma reggel azt olvastam az evangéliumban: »Nem azért jöttem, hogy békét hozzak, hanem hogy kardot.« Nem marad más hátra, mint küzdeni, harcolni. És ha nekünk nincs erőnk ehhez, akkor Jézus harcol értünk.”

Ezt olvassa az evangéliumban: „A fejsze már a fák gyökeréhez ért!” Így ír róla: „Helyezzük együtt a fejszét a fa gyökerére. Milyen kegyelem, amikor reggel nem érzünk erőt, bátorságot az erények gyakorlásához. De a szeretet mindenre képes. A leghetlenebb dolgokra is. Jézus nem a cselekedetek nagyságát nézi, hanem a szeretetet, amivel végrehajjtjuk őket.”

5. Calcutta a szívünkben van (*Teréz Anya*)

„Hivatásod szeretni, szenvedni és megmenteni a lelkeket.”

Köszönöm, Istenem, hogy szeretsz bennünket, és tettekre válthatjuk szeretetedet. Köszönjük Calcuttai Teréz Anya példáját és közbenjárását mindehhez. Ámen.

* * *

Történt valami az életemben, ami nagy szerepet játszott abban, hogy egyházközségünkben mindennek a forrása az egyéni és közös szentségimádás.

Amikor először kaptam útlevelet, és elmehettem Nyugat-Európába, olyan közösségeket kerestem fel, amelyekről azt hallottam, hogy hatékonyan bontakoznak, növekszenek. Én addig csak kis közösségeket, bázisközösségeket, mozgalmakat ismertem. Láttam közösségek születését és fölbomlását, láttam az egységet és a megosztottságot is. Nagyon érdekelt,

hogyan lehet 20-30 éven át együtt élni szegényekkel, kitaláltakkal, betegekkel vagy más vallásúakkal, közben pedig kitartani és növekedni.

Hallottam franciaországi közösségekről és szerettem volna találkozni velük. Az első utam Arsba vezetett Vianney Szent Jánoshoz. Amikor megérkeztem, attól a pillanattól kezdve egyértelmű volt számomra, hogy a titok valahol a szentségimádás. Tudtam róla, hogy mennyi órát töltött csendben, kettesben Jézussal és hogy ez milyen gyümölcsöket termett ebben a kis faluban.

Lourdes, Taizé után a Bárka közösség következett, ahol értelmi fogyatékos, mozgássérült és egészséges emberek laknak együtt. Csodálkoztam az örömükön, és azon, hogy mekkora békesség és türelem van bennük. Hogyan képesek erre? Olyanokat kérdeztünk, akik már 10-15 éve ott éltek a közösségben.

Egy lány elvezetett bennünket a Bárka „szívébe”. Ez valamikor egy istálló volt, ahol akkor állandó szentségimádás folyt reggel 5 órától este 11-ig, váltásokkal. Azt mondta, hogy ez a titka mindennek. Itt vagyunk a többiekért. Azokért, akik a házakban, az otthonokban, a műhelyekben együtt élnek testvéreinkkel. Akkor hallottam ezt a megdöbbentő mondatot, amit aztán Teréz Anya és a vele való találkozás is megerősített. „Az Oltáriszentségben megtört Krisztus és a megtört ember ugyanaz.”

Eddig arról volt szó, hogy az imádságunk és szolgálatunk forrása a bennünk jelen lévő, a velünk mély egységben élő Szentháromság. Ma olyan valakiről fogok beszélni, aki nemcsak önmagában élte meg ezt, hanem másokban is fölismerete, és másokban is meg tudta élni a Szentháromság jelenlétét. Calcuttai Teréz Anya és az ő életműve elmélkedésünk témája.

A Szeretet Misszionáriusainak férfi közössége Párizs külvárosában, egy plébánián kapott helyet. Ide fogadhatták be a metróból, a hidak alól, az utcáról a legnyomorúságosabb körülmények között élő embereket. Annyi helyük volt, hogy naponta 60-70 embert tudtak megmosdatni, megetetni és segíteni.

Amikor ott jártunk, vezetőjüket kérdeztük: hogyan lehet kibírni mindezt évtizedeken át, anélkül hogy elkeserednének, hogy belefásulnának ebbe az értelmetlennek látszó szolgálatba? A hajléktalanokat megetetik, megmosdatják, utcára kerülnek, majd visszajönnek, és kezdődik előről minden anélkül, hogy meg tudnák oldani a helyzetüket. Ekkor fölkiáltott bennünket az emeletre. Ott egy üres szoba közepén, emelvényen a tabernákulum Oltáriszentséggel. A hét szerzetesből egy testvér mindig ott térdelt a többiért.

Ezen az úton érintett meg az, amit később gyakorlattá tettem saját életemben, káplánként, majd a somogysámsoni plébánián, végül itt, a Szent Imre-templomban is. Megértettem, hogy a keresztény élet és a papi szolgálat titka ez a mély egység Istennel. A többi megy magától, és ő mindenhol meg fogja mutatni, hogy hogyan kell evangelizálni.

Amikor Somogysámszonba kerültem, fogalmam sem volt, miként kell hét falu papjaként körülbelül 1000 romának és 2500 magyarnak az örömhírt hirdetni, és egységet teremteni köztük. Minden addigi pasztorációs ötletem értelmetlennek tűnt. De azt mondtam Jézusnak: „Ez a te néped. Te teremtetted őket, te haltál meg értük, te váltottad meg őket. Te pontosan tudod, hogy mit kell tennem velük.” Naponta egy órát voltam az Úr előtt, és hallgattam őt. Amit megértettem, megtettem.

Amikor Jóskát, aki teljesen béna volt, és 34 éve feküdt mozdulatlanul, befogadtam a plébániára, megtörtént az a csoda, amit soha nem tudtam volna megvalósítani. Ő a pusztaság életével egységet hozott a megosztottságba. Jóskát mindenki tudta szeretni, akármilyen volt a bőre színe, akármilyen társadalmi fokozatban élt, mert kiszolgáltatottságában szeretetre méltó volt, és el is tudta fogadni a szeretetet.

Ezt én teológiai tanulmányaim, közösségi tapasztalataim alapján soha nem találtam volna ki. Egészen más ötleteim voltak arra, hogyan kell Somogysámszonban és környékén az evangéliumot közvetíteni. Isten viszont tele van ötletekkel. Pontosán tud mindent, azt is, hogy a családban vagy a közösségben, egyházközségben hogyan kell megélni az Igét.

Sokszor azért nem hatékony a munkánk, az evangelizációnk, mert saját ötleteinkkel, mint bizsuval, odaállunk Isten elé, és mutogatjuk neki, hogy „szépen ragyog, ugye, tetszik?” Aztán egy idő után eldobjuk, mert nem ér semmit. Nincs türelmünk kivárni, hogy ő indítson minket. Nem engedjük neki, hogy oda vigyen, ahova akar, és ahogyan akar.

Teréz Anyával először Rómában találkozhattam egy konferencián. Sokat beszélt a szentségimádásról. Megerősítette bennem is azt, amire a nővéreit és fivéreit tanította. Addig kell szeretettel szemlélni az Oltáriszentségben lévő Krisztust, amíg felismerik a jelenlétét, és megszeretik, hogy aztán elmenvén felismerjék és megszeressék az úton fekvőben is jelen lévő Krisztust. Ezt éltek a Bárkában is: „A megtört ember és a megtört ostya ugyanaz.”

Mennyi családi tragédiát előzhetnék meg, ha így néznénk a társunkat, a családuk tagjait. Mindannyiunknak megtört az élete, de a megtört Krisztus ott van bennünk. Ha hinnénk ebben, egészen másképpen közelítenénk egymáshoz. Nem megoldani akarnánk a megoldhatatlant, hanem csak befogadni Istent, és szeretni őt.

Teréz Anya világméretű tanúja annak, hogy a Szentháromság mindenki bennünk ott él. Akármilyen néphez, akármilyen valláshoz tartozik is, az Isten ott van benne, ezért mindig szerethető, elfogadható, szolgálható és megengedhető, hogy a másik is szolgáljon minket.

Teréz Anya 1910-ben született Albániában. Lisieux-i Kis Szent Teréz iránti csodálatából vette fel a Teréz nevet, amikor 18 évesen belépett az angolkisasszonyokhoz. Darjeelingben tanult, majd 20 évnél tovább tanított történelmet és földrajzot Calcuttában, mint a rend tanára. Nagyon képzett és művelt asszony volt, aki jó körülmények közt élt, de a nyomornegyed, ami az iskola falainál kezdődött, nem hagyta nyugodni. 1948-ban egy éjszakai utazás közben hallotta meg a hívást, hogy a szegények legszegényebbjeit szolgálja.

Példaképe volt a Szűzanya. „Isten egy egészen kicsi testbe költözött, és mégis olyan nehéz kicsivé válni. Jézus azt mondja: »Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be az Isten országába.« Mária ezt tudta, és ezért mondta az angyalnak, hogy íme az Úr szolgálóleánya.”

38 évesen elhagyja a rendjét, és kilép a teljes bizonytalanságba. Amerikai missziós orvosoktól kap alapképzést, és ezek után betegápoló és bába lesz. Calcutta legszegényebb részén egy nyolcgyerekes családhoz költözik be. A gyerekeket tanítja írni, olvasni és mosakodni. Aki jól tanul, az a legnagyobb ajándékot kapja, egy kis szappant.

Emellett az éhségtől haldoklóknak koldul házról házra járva Calcutta utcáin. Akármennyire szeretné, nem kap helyet a letelepedésre, mély depresszióba esik, de nem adja föl. A szegények szegénységét akarja a legkeményebben megélni. „Fájt mindenem, karjaim, lábaim. Közben arra gondoltam, mennyi fájdalmat kell elszenvednie a szegényeknek, amikor szállás és élelem után kutatnak.”

Első követői, első tanítványai az angolkisasszonyoktól jöttek. Előkelő, gazdag családok leányai, akik hajlandók voltak utána menni a teljes bizonytalanságba. Egy éven belül 26 jómódú és képzett fiatal lány követte. 1950-ben, két évvel az utcára kerülése után megalapítja a Szeretet Misszionáriusainak rendjét. Az engedelmség, a tisztaság és a szegénység mellett fogadalmat tesznek arra is, hogy a legszegényebbeket szolgálják minden fizetség nélkül.

A nővéreknek képzettséget is kell szerezni. Orvosok, jogászok, speciális betegápolók vannak közöttük. Ez azért fontos, mert a kívülállók nagyon sokszor szegény és primitív nőknek tartják őket. Pedig jól képzettek, és többen előkelő családok tagjai.

A Szeretet Misszionáriusainak szabályzatát, akárcsak Szent Ferenc reguláját, Róma nagyon radikálisnak tartotta, nem akarta elfogadni, és csak többszöri változtatás után hagyta jóvá. „A mi egészen különös feladatunk, hogy a legszegényebbek megszentelődését, üdvösségét szolgáljuk. Amennyiben Isten szeretetét imában, evangéliumi szegénységben és alázatban éljük, akkor Jézus jelenlétét szeretjük a kenyér alakjában, és Jézust szolgáljuk az anyagi és szellemi szegénységben élők áruhájában.”

A nővérek számára Jézus a szentostyában és a szegényben ugyanaz. Milyen csodálatos ez a folyamat a sivatagi atyáktól kezdve Teréz Anyáig! Az ima és a munka teljes egységben van nála is, és ettől igazán hatékony. Nem véletlen, hogy Teréz Anya példaképe Lisieux-i Teréz, vagy fordítva, Lisieux-i Teréz választotta ki Teréz Anyát arra, hogy megvalósítsa tervét, amit már idéztem: „Azzal fogom tölteni időmet a mennyben, hogy jót teszek a földön.” És lám, általa világméreteken tudja mindezt tenni.

A két Teréz között óriási a hasonlóság. Sokak számára úgy tűnik, hogy a lisieux-i Kármel kiteljesedése a Szeretet Misszionáriusainak rendje. Ahogyan Kis Szent Teréznel, úgy Teréz Anyánál is láthatjuk a gyermekség kis útjának (a teljes ráhagyatkozás, a radikális bizalom Jézus jelenlétében, szeretetében) és a szenvedésnek az egységét. Szeretni az Eukharishtiában és a szegényben jelen lévő Jézust. Teréz Anyánál ez nem romantika, nem álmodozás. Kukából kihúzott csecsemőknek, férgektől félig megevett haldoklóknak mondja: „Te Jézus vagy számomra.”

Amit magáról elhisz, hogy ott él benne Jézus, azt elhiszi a legelesettebbekről, a legszegényebbekről is. „*Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.*” (Mt 25,40)

Kezdetben Teréz Anya óvodákat, iskolákat és betegellátó állomásokat hoz létre. Igazán ismertté a haldoklók házainak megnyitásával válik. Ezekbe kiéhezett, koszos, férgektől bűzlő, megvetett és másoktól elkerült embereket szed össze, azért, hogy méltósággal haljanak meg. Semmi másért. Az első ilyen házat egy hindu zarándokhelyen tudja megnyitni, ami Kálinak, a hindu halálistennek temploma. Ebben a templomban csavargók laktak, akik megfenyegették Teréz Anyát: ha odacipeli a haldoklókat, akkor megölik. A hindu papok pedig az országból akarták kiutasítani, mert szerintük titkos szektát szervez Indiában.

Az újságírók és a nyugati egyházi vezetők azt üzenték neki: „Inkább az élők számára kellene valamit csinálni, a haldoklókat hagyja nyugodtan meghalni.” Teréz Anya azonban mindenkiben, zsidóban, keresztényben, hinduban és muzulmánban ugyanazt az egy Istent látja. Nincs számára csak keresztény Isten. Csak egy Isten van: a Szentháromság. Ez ott van a hinduban, a muzulmánban, a zsidóban és a keresztényben is.

Kritikusainak ezt mondja: „Ezek az emberek úgy élnek, mint az állatok. Azt szeretném, hogy úgy haljanak meg, mint az emberek.” A nyugatiak szemléletmódját mindig zavarta Teréz Anya. „Nem az a feladatom, hogy a struktúrákat megváltoztassam szervezetek létrehozásával, hanem hogy szolgáljam az egyes embert. A legkisebbek iránti szolgáló szeretet által nő Isten országa itt a földön.”

Amikor egy amerikai újságíró meglátogatta a haldoklók közt, ezt nyilatkozta: „Teréz Anya házaiból hiányzik a keserűség és a kétségbeesés. Az a tény, hogy ebben a házban eltűnt a félelmem, talán a hit első jele számomra.”

Teréz Anya szerint a legrosszabb, ha az ember úgy hal meg, hogy nem engesztelődött ki Istennel és az emberrel. Egyszer a nővérek egy haldokló nőt szedtek össze az utcáról, és elvitték hozzá. „Nem azért sírok, mert meg kell hálnom, hanem mert a fiam kidobott.” Teréz Anya napokon keresztül beszélgetett vele, és megbékélve halt meg Istennel és a fiával.

Ami a legszegényebbekhez, a kitaszítottakhoz vezette, a Jézus iránti szeretet, ugyanaz indítja a leprásokhoz, akik élve vannak eltemetve. Nekik egész falvakat hoz létre. „Ha ezek sebeit kezelitek, sohase felejtsetek: ezek Jézus sebei.” Ahogyan Sziénai Szent Katalin a pestisesek genyves sebeit kiszívta, mert Jézus sebeinek tartotta őket, és segíteni akart, ugyanúgy Teréz Anya nővérei is boldogok, ha minden védő intézkedés ellenére megkapják a leprát. „Jézus szenvedéseit nem turistaként szemléljük. Ha azt akarjuk, hogy a szegények elfogadjanak, úgy kell élnünk, mint ők. A szegénység nem rajtunk van, hanem úgy döntöttünk, hogy hordozzuk.”

Naponta hajnali 4.30-kor kelnek, egy óra szentségimádás után szentmise és Laudes következik. A házaikban minden feszületen ott a felirat: „Szomjazom”. „A nővérek arra

hivatottak, hogy az ember Isten utáni végtelen szomjúságát csillapítsák” – mondja Teréz Anya. Szó szerint Lisieux-i Szent Teréz: „Add oda életedet egészen, Jézusnak szüksége van rá. Jézus a nem szeretett szeretet.” A kereszt lábánál pedig ez áll: „Úgy szeressétek egymást, ahogyan én szeretlek titeket!”

„Ha elcsendesedünk, akkor tudunk imádkozni, ha imádkozunk, akkor tudunk hinni. Ha hiszünk, akkor tudunk szolgálni, és akkor tud a szolgálatunk eleven, Jézus iránti szolgálattá válni.” Csend, ima, hit, szolgálat Jézus és az emberek iránt. „Hit és szeretet nélkül nem tudnánk végezni ezt a munkát” – vallja Teréz Anya.

Azt mondta neki egyszer egy újságíró: „Még egymillió dollárért sem tenném meg azt, amit ön tesz.” „Én sem” – válaszolta Teréz Anya. „A szentáldozásban Jézust a kenyér és a bor színe alatt vesszük. A szegényekben a hús és vérben találkozunk vele. A kettő ugyanaz a Jézus. Ha nem tudnám, hogy ő Jézus, akkor a világ semmilyen hatalma nem tudna rávenni arra, hogy egy férgectől félig megevett testet megfogjak. De így ez egészen egyszerű.”

„Ha Jézust a kenyér színe alatt látjuk, akkor miért ne látnánk meg őt a szegények megtört testében. Minden vágyunk az örök boldogság, de rajtunk múlik, hogy itt és most megtapasztaljuk. Hogy itt és most boldogok legyünk azáltal, hogy Jézussal a legszegényebbekben találkozunk.”

Ez a magasan képzett asszony, aki kiváló szervező volt és nagyon talpraesett, mindig gyermeki maradt. A gyermekség kis útja mellett halálíg (87 éves koráig) kitartott. Azt mondja: „Az igazi szeretetnek fájni kell.” Jézusnak nagyon fájt, hogy szeretett minket. Istennek mindent oda kellett adnia. A saját Fiát adta. A mi művünk az ő műve.

A Béke Nobel-díj átvételekor két tucat orvos jelenlétében ezt nyilatkozta: „Mi megesszük azt a keveset, ami ránk van bízva, és megyünk tovább. Olyanok vagyunk, mint egy kicsi ceruzacsonk Jézus kezében. Azt ír vele Jézus, amit akar.” Ilyen méretű szerénysége ellenére hisz a munkájának fontosságában. „Amit teszünk, az talán alig egy csepp a tengerben, de ha nem tennénk, a mi vízcseppünk hiányozna e tengerből.”

Milyen méretű csepp ez? A Szeretet Misszionáriusainak rendje 50 éves fennállásakor 5000 nővérrel 107, országban 5 kontinensen van jelen. Csak Indiában 200 iskolát működtet, a haldoklók házai, a hajléktalanok otthonai, a szegénykonyhák, a leprafalvak és a hozzá tartozó klinikák mellett. Világszerte 50-nél több betegállomásuk van. AIDS-klinikák, haldoklók otthonai, leprások falvai. New Yorkban olyan öregeket gondoznak, akik nem mernek kimenni az utcára az erőszak miatt. Los Angelesben pedig az utcai bandák között szolgálnak. Máshol alkoholistákkal, drogosokkal, idegbetegekkel dolgoznak. Évente 100 millió dollárnyi adományt kapnak.

„Nem akarom hallani, hogy csodákat tesztek, és közben nem vagytok boldogok. Kövessetek el hibákat, de legyetek boldogok.” Teréz Anya nem olyan szenteket akar, akik extázisban vannak. „Az igazi szentség: Isten akaratát mosolyogva tenni. Az öröm a szeretet spontán következménye. Az teszi boldoggá az embert, hogy segíthet. A mosoly a szeretetből forrászik.” 1968-ban fedezi fel a gazdag országok szegénységét. Amikor VI. Pál pápa két jegyet és tízezer dollárt küld azért, hogy Róma elővárosában alapítson házat, akkor ebből óvodát, rendelőt hoznak létre, és mozgókonyhát öregeknek. Amikor nyugaton azt kérdezték tőle, mikor mehetnek hozzá Calcuttába, akkor azt válaszolta: „Vegyétek észre a szegényeket a saját családokban, vegyétek észre, szeressétek és szolgáljátok őket.”

1985-ben nyitja meg az első házat AIDSbetegeknek New Yorkban. „Időt szánunk arra, hogy családias légkör legyen. Eszünk, iszunk és játszunk velük. Isten mondani akar nekünk valamit az AIDS-szel. Lehetőséget ad, hogy még jobban szeressük az embereket.” Milyen távol van a haragvó Isten gondolatától? Hány és hány prédikációban hangzott már el, hogy Isten legnagyobb büntetése, csapása az AIDS? „Jól megverte ezt az erkölcstelen emberiséget!” Lehet így is nézni. Amikor pedofil vagy homoszexuális papokról, püspökökről szóló hírekről hangos a sajtó, lehet botránkozni, kilépni az Egyházból. Az, aki egészen mély

egységet él a Szentháromsággal, másképpen látja. Úgy gondolja, hogy Isten üzenetet küldött, lehetőséget arra, hogy még jobban szeressük az embereket, papjainkat, az Egyházat. Mennyire más minden, ha hiszünk abban, hogy Isten a szeretet!

Amikor Teréz Anya Romániában utcagyerekeknek nyitott házat, az egyik gyerek megharapta a karját. Utána Budapestre jött, és itt tudta meg, hogy ez a gyerek AIDS-es volt. Csak annyit mondott, amikor elkezdtek pánikba esni körülötte: „Sajnálom, hogy nem kaptam meg.”

Újra és újra a szolgáló szeretetről van szó, ami nem hatékony a gyermeki kis út és a szenvedés nélkül. A kettő együtt. „A mi kincses kamránk azok a világi munkatársak, akik gyógyíthatatlan betegségben szenvednek, és betegségüket, szenvedésüket másokért ajánlják föl.” A Szeretet Misszionáriusai mögött hatalmas tábor szolgál és imádkozik, ágyhoz kötött, gyógyíthatatlan betegek sokasága. Föjlátnlják imáikat és szenvedéseiket azokért, akik tevőlegesen tudnak szolgálni.

Teréz Anyának is volt egy ilyen őrangyala. „Amikor nagyon nehéz döntés előtt vagyok, ő áll előttem, és erőt ad.”

1997. november 5-én halt meg. Halálakor II. János Pál pápa ezt mondta: „Az imádság tanúságát hagyta ránk. Az imádságét, ami szeretetté vált. A szeretetét, ami szemlélődéssé vált. Tettei magukért beszélnek. Föltárnják az élet mély jelentését korunkban, amit nagyon gyakran elveszítünk.” Imádság, ami szeretetté válik, szeretet, ami imádsággá válik. Ilyen egyszerű boldognak lenni. Ilyen egyszerű örömben élni. „Szegényeknek szolgálni ugyanaz, mint az életet szolgálni. Az ima gyümölcse a hit, a hit gyümölcse a szeretet, a szeretet gyümölcse a szolgálat, a szolgálat gyümölcse pedig a béke.”

Újra Lisieux-i Szent Teréz: „A szétroncsolt testekben is, a koszos ruhák mögött is a legszebb gyermek, maga Jézus rejtőzik. Nem az a lényeg, hogy mennyit teszünk, hanem hogy mennyi szeretettel tesszük azt.” Teréz Anya mondja: „Mindent, amit teszünk, Jézusért tesszük. Életünknek nincs más értelme és nincs más mozgatórugója. Ezt sokan nem értik. Én 24 órában szolgálom Jézust, mindent megteszek érte, az erőt pedig ő adja.” Nekem Vianney Szent János jut eszembe: „Én hordozom őt, ő hordoz engem.” Ilyen egyszerű.

Ismét Teréz Anya: „Én őt szeretem a szegényekben, és a szegényt őbenne. De az Úr mindig az első helyen áll. A vendéget először mindig a kápolnába viszem. Köszöntsük először a ház Urát! Jézus itt van, érte dolgozunk, neki ajándékozunk magunkat, és ő adja az erőt, hogy mindezt örömmel végezzük.” Sokan nem tudják megérteni, hogyan lehet teljesen odaadott életet élni, a legszegényebbekben teljesen Jézusnak szolgálni. Teréz Anya nem háborog az értetlenségükön, nem ítéli el őket. Azokat sem, akik őt és nővéreit brutálisan fenyegetik, gyilkossággal, és erőszakkal akadályozzák a munkájukat. Bennük is a szenvedő Jézust látja. A „*szeressétek ellenségeiteket*” (Mt 5,44) parancsa neki valóság.

„Jézusnak minden ember testvér volt. Ha mi az ő szeretetét követjük, megszűnik a háború. Ha mindenki ott, ahol él, komolyan veszi Jézust, akkor béke lesz. A mi hivatásunk, hogy ott, ahol élünk, Jézusban szeressük a felebarátot.” Isten hív és kiált, hogy válaszolj a szeretetére. Benned szeretné Jézus élni a szeretetét. A te lábaddal akar járni, a te szíveddel akar szeretni, előhívja belőled a jót. Ez a szép őbenne. Isten le tud ereszkedni, és megengedi, hogy érezzük, függ tőlünk. Viszont senkire sem erőlteti rá magát.

Ha megnézzük a két Teréz (Lisieux-i Teréz és Teréz Anya) egészen különböző életét (az egyik a Kármelben élt és halt meg nagyon rövid idő alatt, 24 évesen, a másik pedig a világban, 87 évesen), akkor felfedezzük mindazt, ami közös bennük. Áthatotta tetteiket Isten mindenhatóságának a valósága, szelídsége. Engedték, hogy Isten eszközként használja őket. Engedték oda vezetni magukat, ahol szükség volt rájuk. Engedték, hogy Isten keze alakítsa életüket, továbbadták Isten erejét és emberek iránti éhségét. Gyengeségükkel, gondjaikkal, depressziójukkal mindketten egészen kicsivé váltak Isten kezében. Az Úr imájukat, szolgálatukat nagyra és termékenyvé tette.

Mi úgy véljük, nekünk lehetetlen így élni. Azt gondoljuk, senki sem várhatja tőlünk, hogy így szeressünk. Inkább feladatainkba, gondjainkba temetkezünk, csak ne halljuk a hívást. Illúzió azt gondolnunk, hogy Jézus békén hagy bennünket. Teréz Anya szavai homokot szórnak önzésünkbe és gondjaink körül való forgásunkba.

Ezt mondja: „Ne engedjétek, hogy annyira tele legyetek gonddal, hogy a Jézus föltámadása fölötti örömet elfelejtsétek. Az életszentség kezdete a másik elé menni szeretetben. Ha ezt megtanuljátok, akkor hasonlók lesztek Jézushoz, mert ő mindig barátságos volt, és a másik felé fordult. Szép lesz az életetek, ha a többiekért aggódtok. Jézus segíteni akar, amikor osztozik életünkben, fájdalmunkban, halálunkban. Mi is megtehetjük ezt másokkal.”

Calcutta ott van, ahol élsz. Calcutta ott van a szívedben. Lehet, hogy nagyon merész, amit most mondok, de úgy gondolom, az a tény, hogy a kaposvári Szent Imre-templomban egész napos szentségimádás van évek óta, Isten tervében azt jelenti, hogy tovább kell lépnünk. A növekedés iránya, hogy az itt imádkozók felismerjék a megtört emberekben Jézust, közel engedjék magukhoz őket, közösséget vállalva velük. Jézus pedig közben megmutatja, hogyan kell szeretni, hogyan kell az ilyen emberekben találkozni övele. Meggyőződésem, hogy a szentségimádás forrása lehet egy egészen új szeretetnek városunkban. Olyannak, ami fölülmúlja eddigi keresztény reflexeinket, szokásainkat, azt, ahogyan eddig viszonyultunk a megvetett, szegény, kitzasztott emberekhez.

Isten most alapozza a művét. Biztos, hogy előkészítette már azokat a testvéreket, akik erre igent mernek mondani, és vállalják a közösséget Jézussal nemcsak a templomban, hanem az otthonaikban is. Nemcsak itt, hanem a kiszolgáltatott emberek között is. Nem tudom, hogy kik lesznek ezek, nem tudom, hogy mikor történik mindez, de meggyőződésem, hogy a feladatunk nem az áhítatgyakorlatok, a misék számának vagy a közösség létszámának a maximálisra növelése.

Az az igazi növekedés, hogy szeretetté válunk, és fölismerjük Jézust az utcán, a városban, azok között, akiktől félünk, akiket kerülünk, akiket megvetünk. Nem tudom a formát, ez nem az én dolgom. Jézus pontosan tudja, és meg fogja mutatni, hogy kik azok, akik ezt elkezdik, akik ezt meg merik élni öbenne vagy övele.

Calcutta itt is itt van, ebben a városban is. Ott van a családotban is. Ha Jézussal mély egységben maradsz, akkor fel fogod ismerni őt a másikban. Fel fogod ismerni nemcsak magadban, nemcsak az Oltáriszentségben, hanem azokban is, akiktől eddig menekültél, bezártad a szívedet, bezártad az ajtódat, és bezártál előlük mindent.

Még nem tudunk szeretni, még nem ismerjük szeretetünk erejét és a határait. Sokszor úgy szeretünk, mintha határtalanok, időtlenek, testetlenek, korlát nélküliek volnánk, és ezért újra és újra kudarcot vallunk. Jézus pedig megtanít okosan szeretni.

Megdöbentő volt látni a Szeretet Misszionáriusainál Párizsban, hogy elküldik a szegényt házukból, amikor az nem tartja be a szeretet szabályait. Ezzel elismerik szeretetük határait, korlátait, és nem tesznek úgy, mintha mindent meg tudnának oldani, mivel ők Istenben élnek. Ezt nagyon fontos volt megtapasztalnom náluk.

Jézus megtanít bennünket nemcsak imádkozni, hanem szolgálni és szeretni is. Ha megengedjük neki, és a közelében maradunk a templomban, és megengedjük, hogy megközelítsen bennünket az utcán a szegényekben, akkor forradalmian át tudja alakítani lehetőségeinket és életünket. Közösségünk Isten országának elérkeztét jelzi örömben és szeretetben.

Teréz Anya mondja: „Ha imádkozunk, Isten szeretetének sugarává válunk ott, ahol élünk, a világ számára.” Ha nem magunkért jövünk csak ide a szentségimádás óráira, ha nemcsak imádkozni, közbenjárni vagyunk hajlandók másokért, hanem a szívünket összeszorító félelem ellenére eljutunk a szolgáló szeretetig, akkor Isten békével, örömmel ajándékoz meg, és megtanít okosan, bölcsen szeretni.

Teréz Anya példája, élete arra hív, hogy mustármagnyi hitünket is adjuk át Jézusnak. Ő majd átalakít bennünket a szeretet eszközeivé, úgy, ahogyan ő jónak látja. Milyen nagy Jézus szeretete az Eukharishtiában. Ő maga válik az Élet kenyérévé, hogy a mi szeretet utáni éhségünket csillapítsa, és ő maga az éhező, akinek a szeretet utáni éhségét szeretetünkkel csillapítjuk.